

Uit

**NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET**

Det helsevitenskapelige fakultet, idrettshøgskolen

En kvalitativ undersøkelse om ungdommers opplevde grunner til å delta i organisert idrett og foreldrenes betydning for idrettsdeltakelsen

Intervju med ungdommer og foreldre

Vebjørn Slettli

Masteroppgave i idrettsvitenskap - Mai 2019

Sammendrag

Jeg skal i studien gi svar på mine tre problemstillinger.

Denne oppgaven har blant annet som formål å avdekke ungdommers grunner til at de selv deltar i lagidrett. De andre to problemstillingene ser fra både ungdom og foreldrenes perspektiver om hvordan de opplever hvordan foreldrene påvirker idrettsdeltakelsen til sine barn.

I min oppgave har jeg brukt teori av blant annet Seippel, Strandbu & Sletten, (2011) Deci & Ryan (2000), Gagne & Deci (2005), Hellstedt (1987). Teoriene baserer seg på ungdommenes idrettsdeltakelse og foreldrenes påvirkning til idrettsdeltakelsen.

Denne studien er basert på en hermeneutisk- fenomenologisk studie med kvalitative dybdeintervju med totalt ni ungdommer og foreldreinformanter. Jeg ønsket å belyse informantenes opplevelser og erfaringer som er knyttet til mine problemstillinger.

Både foreldrene og ungdommene vektlegger det sosiale som kanskje det viktigste for idrettsdeltakelsen. I informantenes svar kommer det fram at ungdommene vektlegger autonomi, kompetanse og sosial tilhørighet som de viktigste tingene for å delta i lagidrett og som også er de tre viktigste tingene for å oppnå indre motivasjon (Deci & Ryan, 2000) Læringsklimaet virker også å være avgjørende for motivasjonen til idrettsdeltakelsen blant ungdom.

Foreldrenes påvirkning for sine barns idrettsdeltakelse virker å være av avgjørende betydning. Det viser i svar fra informantene at foreldrene har ulike engasjement knyttet til idrettsdeltakelsen. De fleste foreldre virker å vise et engasjement som ungdommene er fornøyde med. Her nevnes både et godt engasjement knyttet veiledende støtte, emosjonell støtte og logostikkmessig støtte (Wolfenden & Holt, 2005). Foreldrene er ut fra svarene som blir gitt, med på å påvirke læringsklimaet til sine barn.

Forord

Nå var det straks over. En lang prosess med arbeidet av min idrettsvitenskapelige masteroppgave er kommet ved veis ende. Det har vært tidkrevende, inspirerende og lærerikt å få jobbet i snart ett år med denne oppgaven. Jeg har fått møtt nye informanter og nye syn på min oppgave som gjorde at jeg ble inspirert og sulten på mer fram i tid! Jeg ønsker herved å takke noen personer som fortjener all den ros og oppmerksomhet av meg.

Jeg vil først å fremst takke min veileder Boye som har gitt meg motivasjon og inspirert meg til å tenke nytt hele veien. Det har vært stunder der det har gått tregt og tungt, men vi har likevel stått igjen med en oppgave jeg er stolt av i dag. Jeg vil også få takket min inspirasjonskilde Tor Oskar som jeg fått lov å besøke ved hjelp i teorikapitlet mitt.

Tilslutt vil jeg takke min kjære familie med mamma og pappa som har vært en tilrettelegger for meg og som har gitt meg motivasjon til å stå på helt til veis ende. Og sist men ikke minst, Monica og Karine som har bidratt med rettskriving og vært en støttespiller og idé myldrer gjennom hele prosessen.

Nå begynner sommeren å nærme seg og det er tid for å legge vekk bøker, og begynne å se fremover til sesongoppkjøring i håndball.

Alta, 15 mai 2019

Vebjørn Slettli

Innholdsliste

1	Innledning	7
2	Problemstillinger	9
2.1	Predisering og avgrensning	10
3	Teori	12
3.1	Hvorfor deltar ungdom i organisert idrett?	12
3.1.1	Indre motivasjon	13
3.1.2	Ytre motivasjon	13
3.2	Foreldrene og deres engasjement i idretten	14
3.3	Motivasjon og selvbestemmelse	17
3.3.1	Selvbestemmelsesteorien	18
3.4	Læringsklima	19
3.4.1	Mestringsorientert klima og oppgaveorientert utøver	19
3.4.2	Prestasjonsorientert klima og egoorienterte utøvere	20
3.5	Foreldrenes påvirkning av læringsklima	21
4	Undersøkellesmetode	23
4.1	Vitenskapsteoretisk forankring	23
4.1.1	Hermeneutikk	24
4.1.2	Fenomenologi	25
4.1.3	Undersøkellesdesign	25
4.2	Populasjon, utvalg og rekruttering	26
4.3	Pilotintervjuer	31
4.4	Datainnsamling	32
4.4.1	Utarbeidelse av intervjuguide	32
4.4.2	Gjennomføring av intervjuene	33
4.4.3	Transkribering	34
4.5	Dataanalyse	35

4.6	Trinnene i analysen etter Lindseth og Norbergs metode	35
4.6.1	Min forforståelse.....	37
4.6.2	Etiske overveielser	38
4.6.3	Validitet og reliabilitet	39
5	Resultat og drøfting.....	41
5.1	Ungdom og opplevelse av grunner til å delta i organisert og frivillig lagidrett?	41
5.1.1	Den viktige starten	41
5.1.2	Betydningen av det sosiale i idretten	43
5.1.3	Sosial status	44
5.1.4	Konkurransen og mestring i idretten	45
5.1.5	Andre faktorer for idrettsdeltakelsen	46
5.1.6	Hvordan læringsklima påvirker motivasjonen til ungdommenes idrettsdeltakelse.....	47
5.2	Drøfting av ungdommers opplevelser av grunner til å delta i organisert og frivillig lagidrett.....	50
5.3	Foreldrenes betydning for ungdommenes idrettsdeltakelse.....	56
5.3.1	Foreldrenes introduisering av idretten	56
5.3.2	Foreldrenes påvirkning av selvbestemmelse	57
5.3.3	Wolfenden og Holt engasjement	59
5.3.4	Helstedt sin inndeling av foreldre engasjement.....	60
5.3.5	Andre grunner.....	62
5.3.6	Foreldrenes påvirkning til ungdommenes holdninger, verdier og læringsklima	63
5.4	Drøfting av foreldrenes betydning av ungdommenes deltakelse i idrett	65
6	Oppsummering.....	72
6.1	Kritisk vurdering av forskningsprosessen.....	74
7	Veien videre.....	76

Litteraturliste	78
Vedlegg	83
Vedlegg 1: Godkjenning av prosjektet fra NSD	
Vedlegg 2: Intervjuguide foreldre	
Vedlegg 3: Intervjuguide ungdom i alderen 16-25 år	
Vedlegg 4: Informasjonsskriv og forespørsel til deltakelse i intervju	
Figurer	
Figur 1: The parent-child interaction model (Lavallee & Jowett, 2007).....	22

1 Innledning

Idretten i Norge er en sentral del av både ungdom og voksne sine daglige liv. Det er en plass der man kan oppleve å ha det gøy sammen med venner, og oppleve helsegevinster i form av fysisk og mental helse (Seippel, Strandbu & Sletten, 2011). Mange av oss har tilbragt noen timer foran tv en med å se på håndballdamene og håndballherrene og samtidig hatt et ønske om å kanskje bli like god og kanskje bedre. Idoler som alle ser opp til og som gjør at idretten kanskje får en større dimensjon til store og små. Idretten er en samlingsarena som skaper engasjement gjennom deltakelsen.

I 2017 viser det seg at så godt som 93 % av barn og ungdom har deltatt i en organisert idrett i løpet av sin oppvekst (Norges Idrettsforbund, 2016). Fysisk aktivitet synes derfor å være en stor og viktig del av oppveksten i ungdomstiden. Idrettsforbundet har som mål at 40 prosent av alle 13 åringer skal delta i organisert idrett og at 35 prosent skal være aktiv i en alder av 19 år (Norges Idrettsforbund, u.å.). Inaktiviteten derimot foran PC og TV viser seg å være i økning i antall enn tidligere år (Steene-Johannessen et al., 2019).

Foreldrenes rolle i idretten her til lands ser ut til å ha forandret seg. Foreldrenes engasjement i idretten var også lavere på 1970- 1980 tallet enn det er i dag ((Kari Stefansen, Ingrid Smette & Åse Strandbu, 2016b). Mange foreldre så på barna sin idrettsdeltakelse som et samspill mellom utøveren og klubben hvor foreldrene sin oppgave var å bidra med penger til utstyr og delta som tilskuer i noen aktiviteter/kamper i året. De foreldrene som var mer direkte involvert hadde ofte roller som lagledere eller trenere i sin klubb (ibid). I dag viser det generelle bildet at foreldrene er mer delaktig både som forsørgere og tilretteleggere for transport og som rollemodeller for sine barn (Smoll, Cumming & Smith, 2011; Stefansen et al., 2016b).

Mange idrettsutøvere trekker fram familien som en svært viktig grunn for at de har blitt gode og at de liker å drive på med idretten (se for eks. (Pensgård, Riise & Stensbøl, 2013).

Foreldrene er som ledestjerner i forhold til oppførsel, normer og verdier, og er de som støtter deg i dårlige og gode perioder. NRK serien «Team Ingebrigtsen» som følger en hel familie på ni, vitner om at barna har ett ekstremt sterkt bånd knyttet til sin far. Gjert Ingebrigtsen har blant annet vært trener og nærmeste støttespiller for sønnene Henrik Ingebrigtsen, Filip

Ingebrigtsen og Jakob Ingebrigtsen gjennom deres oppvekst. Henrik beskriver faren Gjert som «*far, støttespiller, trener, inspirator, venn, saftkoker og ellers altnuligmann*» (Pensgård et al., 2013, s. 71). Gjert har med andre ord hjulpet fram sine barn gjennom å være trener, tilrettelegger og en støttespiller, og slik bidratt til å tilrettelegge best mulig for sine barn. Men hva er det som gjør at idrettsstjernene i Norge trekker frem foreldrene som en viktig grunn til å holde på med idrett?

Foreldrenes involvering viser seg i flere studier å være viktig for motivasjon og tilrettelegging av mulighetene for barna (se for eks. (Baumrind, 1991; Wolfenden & Holt, 2005). Gjennom min egen oppvekst har foreldrene mine vært de viktigste støttespillerne for både utvikling, tilrettelegging, motivasjon og forming av de kulturelle og sosiale aspektene ved det å holde på med idrett. Foreldrenes involvering i blant annet kjøring til trening, vasking av treningsutstyr, tilbakemeldinger om hva som kan gjøres bedre, foreldrekontakt på turneringer og oppdragelse i hvordan man skal behandle lagkamerater, har ført til at man selv også senere i livet engasjeres i idretten, - både gjennom studier og som trener.

Det temaet jeg har valgt i min masteroppgave debatteres mye om i Norge og handler om foreldrenes rolle i idretten. Medier har skapt overskrifter om idrettspersoner i Norge som utvikles gjennom utrettelig hjelp fra sine foreldre og andre familiemedlemmer. Eksempler er Gjert Ingebrigtsen, Christian Ruud (far til tennisspilleren Casper Ruud), Erlend Sagosen (far til håndballspilleren Sander Sagosen), Kåre Høsflot (morfar til skiløperen Johannes Høsflot Klæbo).

Bakgrunnen til at jeg har valgt dette temaet til denne studien er et ønske om å få en større forståelse om ungdommens opplevelser om hvorfor de holder på med idrett, og hvilken betydning foreldre har for idrettsdeltakelsen. Olympiatoppen viser til at over halvparten av utøverne slutter i sin idrett mellom 13 og 16 års alderen (Olympiatoppen, u.å.). Slik studier viser (se for eksempel (Pensgård et al., 2013), har foreldre en svært viktig rolle for at et barn skal drive på med idrett. Jeg ønsker å bidra til å få en større forståelse for ungdommens idrettsdeltakelse og hvordan foreldre kanskje kan påvirke utøverens valg om å drive med organisert lagidrett.

2 Problemstillinger

Min masteroppgave er en kvalitativ studie av ungdommers opplevde grunner for deltakelse i organisert og frivillig lagidrett, og foreldrenes betydning for idrettsdeltakelsen der denne problemstillingen sees fra ungdommenes- og foreldrenes perspektiv. Problemstillingene blir belyst gjennom samtaler med ungdommer og foreldre. Med ungdommer i denne studien menes aldersgruppen 16-25 år. Med idrettsdeltakelse menes deltakelse i den organiserte, frivillige idretten.

Jeg har formulert følgende problemstillinger:

- 1) *Hvilke grunner opplever ungdom at de har for å delta i organisert og frivillig lagidrett?*
- 2) *Hvilken betydning opplever ungdom at foreldrene deres har for idrettsdeltakelsen?*
- 3) *Hvilken betydning opplever foreldrene selv at de har for ungdommene sin idrettsdeltakelse?*

Problemstilling nummer to og tre er fremlagt i de samme kapitlene og sees ut fra to ulike perspektiver av samme tema. Jeg ønsker å gi et helhetsbilde av foreldrenes viktighet av ungdommens idrettsdeltakelse og derfor har jeg valgt å drøfte og vise fram resultater fra disse to problemstillingene inn i samme kapitlene.

2.1 Presisering og avgrensning

I min masteroppgave ønsker jeg å få svar på foreldrenes rolle i ungdommenes idrettsdeltakelse og hvilke grunner ungdommen selv har for å delta i organisert idrett.

For at mine tre problemstillinger skulle få gode svar, valgte jeg gjennom min teoridel å avdekke teori som ville være hensiktsmessig å ta med i oppgaven for å få svar på problemstillingene. Etter at hovedproblemstillingene ble valgt, gikk jeg gjennom teori som er skrevet om temaet.

For å få avdekket alle svar rundt hovedproblemstillingene mine i oppgaven var det etter mitt syn en overvekt av teoristoff mot problemstillingene: 2) *Hvilken betydning opplever ungdom at foreldrene deres har for idrettsdeltakelsen?* Og nummer: 3) *Hvilken betydning opplever foreldrene selv at de har for ungdommene sin idrettsdeltakelse?* På bakgrunn av dette, er det skrevet en større teoridel rundt de nevnte problemstillingene, men jeg påpeker samtidig at problemstilling nummer en er gjort rede for.

En del av teoribakgrunnen min vil være basert på temaene motivasjon og læringsklima. Motivasjon er noe som går igjen i alle tre problemstillingene. Dette er et tema jeg har valgt å utelukke som et eget kapittel i drøftingen, men heller som en helhet og som en integrert del i flere kapitler om hvorfor ungdom har motivasjon til å delta i idrett og hvordan foreldrene er med på å prege denne motivasjonen i positiv og negativ grad.

Læringsklima har jeg valgt å inkludere i oppgaven siden det har en tilknytting til alle tre problemstillingene. Jeg knytter også foreldrenes påvirkning av ungdommenes læringsklima som en egen del for å få svar på problemstilling nummer to og tre, samt et spørsmål om hvordan læringsklimaet i et lag påvirker en utøvers motivasjon.

Jeg har i min avgrensning valgt å utelukke individuell idrett og heller dreie fokuset på lagidrett. Kjønn ser jeg også på som en variabel som kan være med på å påvirke mine svar. Her har jeg utelukkende valgt å likestille både kvinner og menn som informanter for å se på helheten av begge kjønn.

Når jeg i oppgaven nevner ordet *idrett* heretter, vil dette ordet være basert ut fra lagidrett. Dette er for å skape en bedre flyt i oppgaven og jeg nevner også spesifikt dersom individuell idrett skulle dukke opp. Her er det lagidrettene fotball og håndball jeg har sett på i min oppgave. I oppgaven har jeg valgt å bruke både ordet *ungdom* og *barn*. Når jeg snakker her om *barn*, mener jeg ordet ungdom. Dette er for å skape en bedre flyt og forståelse i oppgaven.

I denne oppgaven har jeg heller ikke tatt for meg variabler som sosial-økonomisk status, men avgrenset oppgaven min til å se på foreldrenes rolle i forhold til engasjement og deres betydning for ungdommens idrettsdeltakelse. Når det gjelder begrepet engasjement, kommer oppgaven til å knytte dette opp mot foreldrenes oppfølging av barnas idrettsdeltakelse.

Intervjuene for oppgaven vil dreie seg blant annet om følgende temaer:

- Ungdommenes opplevelser av hvorfor de deltar i organisert og frivillig lagidrett
- Hvordan er foreldrene med på å påvirke idrettsdeltakelsen til sine barn?
- Hvordan påvirker læringsklimaet i et lag ungdommens motivasjon til å bedrive idrett?

3 Teori

3.1 Hvorfor deltar ungdom i organisert idrett?

Norges idrettsforbund (NIF) er en paraplyorganisasjon for de omlag 12 000 idrettslagene i Norge i dag fordelt på 54 særforbund (Fredheim, 2016). Ungdomsidrett er beskrevet som alderen mellom barn og voksen der ungdomsidretten starter ved ungdomsskolealder. Ser en vekk fra myndighetsalder på 18 år, er det vanskelig å definere når ungdomstida tar slutt. Norges Idrettsforbund har definert ungdom fra 13 år og helt opp til 25 års alder (Kari Stefansen, Ingrid Smette & Åse Strandbu, 2016a). I oppgaven har jeg valgt å se på aldersgruppa 16-25 år.

Noen av årsakene til at ungdom driver med organisert idrett er både venner og glede med å delta (Light, Harvey & Memmert, 2013). Sosialiseringsperspektivet er også en sentral del av årsaken til hvorfor ungdom starter med idrett. De signifikante andre trekkes også fram som en stor del av grunnen til hvorfor ungdom starter med idrett (Stefansen et al., 2016a).

Signifikante andre kan være nær familie, venner, og trenere. Gjennom idretten oppnår ungdom læring og får opplevelser, noe som er viktig for idrettsdeltakelsen (ibid). Seippel et al., (2011) oppgir spenning, konkurranser og mestring som viktige faktorer til å delta i idrett. Mange fremhever også at idrett gir glede og at de holder på med det fordi det er gøy, og at det gir en gevinst i form av bedre fysisk og mental helse (ibid).

Den organiserte idretten står ifølge rapporten fra (Norges idrettshøgskole, 2017) svært sterkt i Norge. Undersøkelsen viser en positiv sammenheng mellom trivsel og idrett i skolen. I rapporten kommer det fram funn som viser at det å være flink i idretten er med på å gi økt status blant venner og vennekrets (ibid). I funnene til (Thedin Jakobsson, 2014) viser det seg at halvparten av ungdommene i undersøkelsen som fortsetter med idrett etter 12 års alderen konkurrerte i flere idretter i tidlig alder og ble oppmuntret av sine foreldre til å delta i idrett.

De fleste studiene om hvorfor ungdom ikke deltar i idrett viser seg å være kombinert med både for liten glede med idretten, forventninger fra foreldre og eller trener, få eller ingen venner som deltar i samme sporten, for lite oppmuntring for å drive på med idretten, for dårlig tid til å drive med idrett og for få muligheter i idretten (Macphail, Kirk & Eley, 2003).

Idretten i dag handler om så mye mer enn å drømme om å bli rik og tjene penger som profesjonell idrettsutøver. Det viser seg faktisk at den største grunnene til frafall i idretten i dag er at gleden til å drive på med idrett tar slutt og dersom målet kun er å tjene penger, vil motivasjonen for å holde på forsvinne (Pensgård, Keeping & Hollingen, 2006). Ungdom som holder på med idrett, trives også bedre på skolen enn andre elever gjør. Ungdom som holder på med idrett bruker også mindre tid foran tv og data enn de som ikke driver med idrett (Norges idrettshøgskole, 2017).

3.1.1 Indre motivasjon

Indre motivasjon er utøverens måte å drive aktiviteten på fordi det både er gøy, utfordrende og der man har en stor interesse for å drive på med aktiviteten (Deci & Ryan, 2000). En baserer sine handlinger ut fra glede og tilfredstillelse. En indre motivert person handler uavhengig av å bli påvirket av ytre motivasjon. Her er verken belønninger eller instrumentelle begrunnelser en bakgrunn til å bedrive drett (Deci & Ryan, 1985). Gjennom å oppnå høy tilfredstillelse av de tre psykologiske behovene i selvbestemmelsesteorien (autonomi, kompetanse og sosial tilhørighet) er dette til slutt et resultat av det å være en indre motivert utøver (Deci & Ryan, 2000). Ifølge Deci & Ryan (1985) forekommer den indre motivasjonen når en handling er selvbestemt. Dersom en annen utenom seg selv prøver å styre eller forverre en handling som i utgangspunktet er selvbestemt, kan dette føre til svekking av den indre motivasjonen dersom handlingen ikke lenger er autonom (Deci & Ryan, 2000).

3.1.2 Ytre motivasjon

Ytre motivasjon er en atferd som skapes for å oppnå enten en form for belønning eller det å unngå straff (Gagne & Deci, 2005). For eksempel kan en belønning være at man belønner en utøver som har jukset til seg et resultat. På denne måten blir da belønningen viktigere enn selve det å gjøre en øvelse riktig (Mehus, 2015). Utøvere kan også motiveres i form av evalueringer eller opplevelse av press fra foreldre eller trenere og hvilke meninger de tror andre utøvere har om de (Hagger & Chatzisarantis, 2007). Ytre motivasjon er på et vis et middel som til slutt fører til at man slutter med en aktivitet (Ryan, Deci, Fowler, Seligman & Csikszentmihalyi, 2000).

3.2 Foreldrene og deres engasjement i idretten

Et av hovedfunnene fra rapporten av Ungdata av Norges idrettshøgskole (2017) viser at ungdom som deltar i idrett er mer fornøyde med sine foreldre enn annen ungdom er. Noen foreldre var som mange er i dag trenere for sine barn, mens tilbake i tid var de mindre involvert og så ikke på idretten som det viktige i deres daglige gjøremål. Tilbake i tid så mange foreldre på den organiserte idretten som et forhold mellom deres barn og direkte til de ulike klubbene (Stefansen et al., 2016b). Likevel kjenner flere barn i dag på følelsen av å ha foreldre som engasjerer seg lite i deres idrett (Stefansen et al., 2016a). For barn er foreldrenes engasjement en viktig motivasjonskilde for å holde på med aktiviteten(e) (ibid). Barn kan finne sin lidenskap til idretten, men trenger foreldrenes støtte for at utvikling i idretten skal forekomme (Nunomura & Oliveira, 2013). Foreldrene har ett ansvar for å introdusere barna til de ulike idrettene, samt sørge for det nødvendige utstyret, og bidra til de nødvendige ressursene som trengs for å drive på med idretten (Fraser-Thomas, Côté & Deakin, 2008). Dette er med på å styrke muligheten for at barna forblir aktive. Rollen som foreldre innebærer blant annet å gi muligheten for at barna skal holde på med idrett (Nunomura & Oliveira, 2013).

En undersøkelse gjort av Gilberg & Breivik, 1999) viser hvorfor de beste begynte med idrett. Undersøkelsen viste at 38,5% av de forespurte mente at familien hadde stor betydning for at de begynte med idrett. Dette er størst prosent av alle alternativene, etterfulgt av «miljø og venner». I svar fra samme undersøkelse kom det også fram at barn drev ofte på med det samme som sin far og mor og at livsstil og interesse ble på sett og vis arvet. Foreldrene her var også interesserte i sport og var ofte på plass som publikum for sine barn (Gilberg & Breivik, 1999).

De siste årene har prestasjoner innen idretten vært tilskrevet foreldrenes tilstedeværelse, og foreldrene får mye av æren for barnas suksess, herav spesielt fedre (Coakley, 2006). Vel å merke er Coakley (2006) sin studie gjort i USA. Likevel viser dette en forståelse for at foreldrene har et ansvar for å følge opp sine barns deltakelse i idrett.

Funnene gjort av Nunomura & Oliveira (2013) viser at foreldrenes støtte til sitt barns deltakelse i idretten påvirket deres barns inntreden til sporten i stor grad og at støtten fra foreldrene er avgjørende for barnas engasjement. Dersom inntreden til foreldrene oppfattes på en negativ måte ovenfor barnet, kan det føre til stress og konflikter mellom foreldre og barn, som igjen kan føre til at barnet blir utbrent og dropper ut av idretten (Nunomura & Oliveira, 2013).

En studie har klassifisert engasjementet til foreldrene inn i tre deler (Hellstedt, 1987). De følgende er:

1: Under engasjert/underinvolvert: Kjennetegnene med foreldrene her er at foreldrenes bidrag til det økonomiske og emosjonelle til barnas deltagelse i idrett er lav. De viser lav interesse for innkjøp av utstyr, lite tilstedeværende på kamper, lite villig til kjøring og transportering til og fra trening og kamp. De deltar også lite i å engasjere seg for barnets utvikling og være med på å hjelpe barnets mål om utvikling, samt delta i samtaler med trenerne for utviklingen (Hellstedt, 1987).

2: Moderat engasjement/involvering: Her klassifiserer Hellstedt (1987) foreldrene med selvbeherskelse som ikke legger noen føringer i barnets valg om å holde på med idrett. De stiller seg bak barnas valg, og i motsetning til de underengasjerte foreldrene ønsker foreldrene gjerne å få tilbakemelding fra trenerne for så å diskutere utviklingen med barnet. De melder seg ofte frivillige til dugnader i klubben. En annen viktig faktor er at foreldrene ikke overtar rollen som trener for barnet. De bidrar også med å sette realistiske mål og støtter så godt de kan med det finansielle og det emosjonelle bidraget.

3: Overengasjert: Den siste kategorien er foreldre med et overdrevet engasjement/overambisiøse foreldre. Dette fører til at foreldrene ikke klarer å skille deres egne behov fra sitt barns behov. Selvtilliten deres blir i stor grad basert på å oppnå suksess med barnet. De ønsker sterkt å få oppfylt barnas drømmer og ønsker, noe som videre kan føre til å sette uoppnåelige mål. Hellstedt (1987) mener at foreldre med ett overdrevet engasjement skaper forventninger om at barnas suksess i idretten skal kunne være med å hjelpe de økonomisk i form av lønn. Han mener også at overvåking av trening og kamper vil være med å forstyrre trenerrollen der foreldrene går inn og ønsker å overstyre vedkommende sine beslutninger.

Hellstedt (1987) sier at foreldrene som er overengasjerte er svært ofte tilstede på treninger. Ofte er det de som står ved siden av trenere og skriker til spillere og er uenige i beslutninger som tas av treneren. Forventninger som barnet må tåle kan ofte være svært vanskelig å leve opp til og dette kan føre til at de arbeider enda hardere, eller at det ender med mye frustrasjon og at de dropper ut av idretten (Hvid Larsen, 2011).

Ifølge Coakley (2006) ligger det forventninger i USA til at en fars oppgave er å vise fram idretten for sitt barn. Ofte tar fedre dette veldig seriøst, legger mer vekt på det enn de burde og kan ta over rollen som både lærer, agent, mentor, trener osv. Dette er med på å støtte oppunder Hellstedt (1987) sin siste kategori der foreldrene tar mer ansvar enn de burde.

For å vise til foreldrenes engasjement i idretten til sine barn viser jeg i oppgaven til tre forskjellige engasjementer som deler dette inn i tre kategorier: Logistikkmessig støtte, veiledende støtte, og emosjonell støtte (Wolfenden & Holt, 2005). Andre studier sier følgende om de forskjellige:

1: Logistikkmessig støtte: Foreldrene er her med på å følge opp med kjøring til trening og kamper, betaling av avgifter, kjøpe inn det nødvendige utstyret og bidra til at deres barn kan drive på med idrett (Stefansen et al., 2016a).

2: Veiledende støtte: Foreldrene er her med på å gi råd om det tekniske, taktiske og fysiske. De er også med på å diskutere viktige avgjørelser for framtiden og er med på å løse personlige problemer og andre utfordringer som utøveren kan komme opp i (Cutietta & Bloom, 1985).

3: Emosjonell støtte: Foreldrene er her med på å berolige, oppmuntre og motivere barnet sitt på en best mulig måte samt være en samtalepartner rundt idretten (Wuerth, Lee & Alfermann, 2004).

Det finnes lite forskning på området rundt ungdom og foreldre og det som er av studier i internasjonal sammenheng er ifølge Stefansen et al., (2016a) basert på eliteidrett. Derfor har de i sin bok gjort en intervjustudie med foreldre der hensikten var å få fram hva foreldre til ungdommer bekymrer seg over. Hva er de viktige oppgavene til en forelder, hvordan er de med på å utforme ungdommene og hvilke ressurser de har tilgjengelig for å takle de ulike utfordringene som kan oppstå. I analysen tas det opp fire ulike temaer: 1) *verdien av en aktiv oppvekst*. 2) *idretten som en forberedelse til framtida* 3.) *Idretten som en aktivitet med spenninger* og 4) *idretten som en arena for nærhet mellom foreldre og barn»* (Stefansen et al., 2016a, s. 169). I denne analysen viser at foreldrene synes at ungdommen må drive på med en fysisk aktivitet i ungdomstida. I intervjuet av foreldrene oppfattes det at foreldrene ønsker at ungdommene skal delta på organisert aktivitet. De viser her til at mange foreldre er med på å pushe ungdommene i noen grad for å bli med på en aktivitet og til å oppfordre sitt barn til å drive på med en form for idrett. Mange av foreldrene følte viktigheten ved å engasjere seg for at barna skulle få en aktiv oppvekst ved å bedrive idrett. Her trekkes også frem et ønske fra foreldrene om å unngå at barna havner i inaktive aktiviteter, blant annet dataspill. I et av intervjuene ga en av fedrene uttrykk for en konflikt mellom han og sønnen ettersom inaktivitet gjennom dataspilling framkom. Han ga her uttrykk for at dette hadde gått utover deres relasjon.

3.3 Motivasjon og selvbestemmelse

Motivasjon er noe av den viktigste faktoren som ligger til grunn for å holde på med idrett. I hverdagen er både foreldre, trenere og lærere med i situasjoner som er med på å påvirke motivasjonen til en utøver, både implisitt og eksplisitt (Skaalvik & Skaalvik, 2013). Mange forbinder motivasjon som noe positivt, men dersom ikke både glede, innsats og lyst er tilstede kan motivasjonen være vanskelig å opprettholde. Innen psykologi er ordet motivasjon et viktig og sentralt tema. Alle som til daglig har en rolle som leder i ungdomsidretten opplever å være med på å påvirke barns motivasjon hver dag. Trenere og foreldre er med på å mobilisere andre til å gjøre handlinger og motivasjonen kan preges av at en føler tvang til å holde på, eller at de verdsetter en aktivitet (Ryan et al., 2000). Det er påvist at foreldrene er en sterk pådriver og motivasjonskilde for at barn skal fortsette lengst mulig med idretten (Macphail & Kirk, 2006).

3.3.1 Selvbestemmelsesteorien

Selvbestemmelsesteorien redegjør for negative og positive sider for mennesket sin utvikling. Selvbestemmelse er en viktig faktor for å oppleve motivasjon i idrett. For å få en optimal personlig utvikling og velvære med idretten er det ifølge Deci & Ryan (2000) følgende tre psykologiske behov som er viktig å oppleve for en utøver: Autonomi, kompetanse og sosial tilhørighet. Disse tre forholdene må være tilstede for å oppnå integritet, velvære og psykologisk vekst (Deci & Ryan, 2000).

Autonomi

Behovet autonomi handler om menneskets frihet til å ta egne valg og selvbestemmelse som kommer av indre kontroll i idretten. Viljen til å holde på med en aktivitet skal være selvstyrt og man skal ha muligheter til å velge hva slags aktivitet man ønsker å drive på med. Selvbestemmelse over egen idrett er med på å styrke den indre motivasjonen (Deci & Ryan, 2000).

I teorien skilles det mellom kontrollert og autonom motivasjon (Gagne & Deci, 2005). Den kontrollerte motivasjonen forbindes med atferd der man deltar i en aktivitet fordi man føler seg presset til å utføre handlinger mot sin vilje, mens autonom motivasjon er at atferden er skapt av egen og fri vilje til å gjøre egne valg (ibid). I tidligere studier er det blitt påvist at barn som fikk flere muligheter fra sine foreldre til å oppleve selvbestemmelse og selvkontroll opplevde større positive følelser av selvbestemmelse (Baumrind, 1991).

Kompetanse

Behovet for kompetanse er forbundet med det å mestre og det å føle at en mestrer de oppgavene som gis. Vi mennesker er opptatt av å klare og mestre utfordringer, samt å ta til oss den erfaringen. Å mestre er det å føle at man oppnår gode resultater ut ifra å mestre de ulike oppgavene som man har satt seg (Deci & Ryan, 2002).

Sosial tilhørighet

Den sosiale tilhørigheten er behovet for å ha en tilhørighet i de ulike sosiale gruppene. Det å oppnå gode og støttende relasjoner med andre mennesker og føle en tilhørighet der gjensidig tillit og respekt fra andre mennesker er et viktig behov (Deci & Ryan, 2002).

3.4 Læringsklima

Et læringsklima er det psykologiske læringsklimaet hos en utøver. Det sier noe om hvordan klimaet påvirker læringen i positiv eller negativ grad hos en utøver. Et læringsklima kan være påvirket gjennom bidrag fra signifikante andre slik som foreldre, trenere, lærere (Lavalley & Jowett, 2007). I idretten skilles det mellom to ulike grupper av læringsklima/motivasjonsklima. Disse to skillene kalles mestringsklima og prestasjonsklima.

Utøvere kan score høyt på både mestring og prestasjonsklima i et lag, men for å ha en motivasjon der utøveren holder seg lengst i idretten, bør mestringsklima vektlegges i trening og kamp (Pensgård et al., 2006). Hovedskille mellom disse er ikke basert på det å vinne, men derimot hva som ligger til grunn for at laget føler de har oppnådd suksess (Ommundsen, 2015). For å få et individuelt syn på dette, skiller man utøvere mellom å være oppgaveorientert eller prestasjonsorientert/egoorientert.

3.4.1 Mestringsorientert klima og oppgaveorientert utøver

I et oppgaveorientert klima vektlegges framgang og innsats som kriterier for å mestre. Dette er også beskrevet som et miljø der alle blir sett og får like mye anerkjennelse og oppmerksomhet uansett hvilket nivå utøveren er på (Ommundsen, 2015). Det er også rom for å gjøre feil og her er også treneren flink til å la utøverne få lov til å ta valg og ha innflytelse på hvordan treningene og kampene skal gjennomføres (ibid).

Oppgaveorientert utøvere er sterkere i motgang og tørr oftere å ta utfordringer (ibid). En oppgaveorientert utøver er en som vektlegger læring i idretten framfor resultater. De er framgangsrettet og har fokus på det å mestre en oppgave bedre enn de har gjort tidligere (Høigaard & Haugeland, 2008). Oppgaveorienterte utøvere viser også i konkurranser mindre nervøsitet og prestasjonsangst (Ommundsen, 2015).

3.4.2 Prestasjonsorientert klima og egoorienterte utøvere

I et prestasjonsklima er utøverne basert på sosial sammenligning og hvilke prestasjoner de gjør. Det viktige i et prestasjonsklima er å vinne og gjerne i form av konkurranse innbyrdes i laget (Ommundsen, 2015). Her er det motsatt fra et mestringsklima der et prestasjonsklima fokuserer på utøvere som mestrer oppgavene best, og viser lite rom for det å feile og prøve ut andre ferdigheter (ibid). I et slikt klima kan også de dårlige og de yngre sine feil bli tatt opp foran laget eller offentlig og holdningene til å samarbeide underveis i læringen er ofte svekket. Dette kan føre til mindre samhold i gruppa og over tid kan føre til svekket motivasjon for hver enkelt utøver (Y. Ommundsen, Roberts, Lemyre & Treasure, 2003). Prestasjonsklima i et lag kan føre til intriger i form av innbyrdes konkurranser og bekymring oppstår dersom utøveren ikke klarer en oppgave (Ommundsen, 2015). En defensiv tankegang kan med det framkomme da utøverens fokus i hovedsak bli rettet mot konsekvensene det medfører å ikke få til en oppgave (ibid). I et slikt klima sammenligner utøverne seg med de andre og der de beste ofte er de som fremheves. Disse tingene kan til slutt føre til både en frykt og utrygghet med påfølgende utbrenthet og stress for en utøver, noe som kan påvirke prestasjonene i negativ forstand (Pensgård et al., 2006).

En egoorientert utøver vil sammenligne seg med andre utøvere med et ønske om å alltid være best og å alltid vinne (Pensgård et al., 2006). Disse utøvernes ønske er alltid å vinne (ibid). Fokus på resultater kan trekke ned en utøvers motivasjon til å delta i idretten. Dersom man ikke har fokus på noe annet og kun bryr seg om et sluttresultat er det med på å skape en egoorientert utøver som kjennetegnes med tidlig frafall fra idretten. Det overgår fokuset om å vektlegge mestring til å kun ha fokus på resultater.

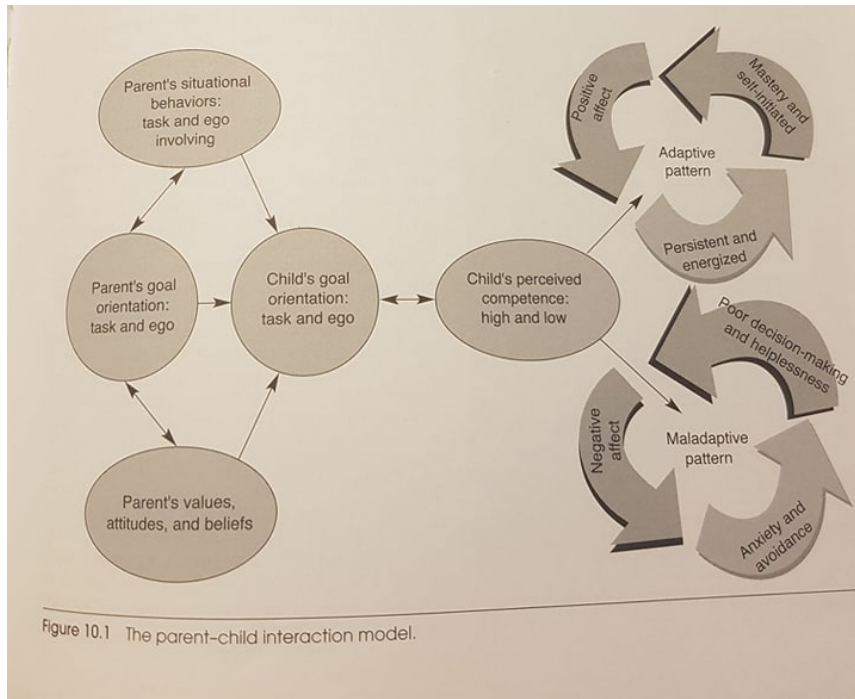
3.5 Foreldrenes påvirkning av læringsklima

Foreldrene er som nevnt med på å prege sitt barns motivasjon for å holde på med idrett (Macphail & Kirk, 2006). Det er påvist at foreldrenes påvirkning av motivasjonen for sine barn er signifikant (White, 1996). Barn som får mulighet til å oppleve selvbestemmelse og selvkontroll ved å få være med på å delta og løse oppgavene selv oppnår større suksess enn andre barn som ikke har det. De som ikke lar seg påvirkes fra personer utenfra oppnår en høyere grad av autonomi (Baumrind, 1991).

Oppgaveorientert utøver og egoorientert utøver har tre faktorer som styrer mot enten egoorientert eller oppgaveorientert. Disse tre er:

- (1) En utøvers disposisjon for å framkomme enten egoorientert/prestasjonsorientert, oppgaveorientert eller begge deler
- (2) Hvordan de signifikante andre slik som lærere, *familie* og trenere påvirker og handler i ulike situasjoner for utøveren.
- (3) Utviklingsforskjellene som er etablert i barndommen (Nicholls, referert i Lavalley & Jowett, 2007, s. 132).

I boka fra Lavallee & Jowett, (2007) viser de en figur over mønstre mellom barn og foreldrenes påvirkning til barnet, og hvordan foreldrenes motivasjonsmønster i egoorientert og oppgaveorientert klima er påvirket i de ulike retningene.

Figur:1 - The parent-child interaction model (Lavallee & Jowett, 2007)

Til venstre i figuren over ser man hvordan foreldrene er med på å påvirke den oppgaveorienterte og egoorienterte veien for sitt barn. Man ser her at både verdier, oppførsel, holdninger og tro, har effekt på barnets motivasjon gjennom å påvirke barnet mot de ulike læringsklimaene og som tas med videre inn i ungdomsårene. Figuren til høyre viser hvordan barnet responderer på foreldrenes påvirkninger.

Dersom foreldrene oppfordrer til et oppgaveorientert syn vil dette føre til en positiv energi for barnet. De vil ta større initiativ og føle høyere form av mestring (Lavallee & Jowett, 2007). Ifølge modellen vil en egoorientert utøver derimot kunne oppleve både angst og unngåelse som følge av foreldrenes påvirkning. Flere studier viser en voksende mengde med undersøkelser der læringsklimaer er skapt av signifikante andre slik som foreldre, trenere, lærere (Lavallee & Jowett, 2007).

4 Undersøkellesmetode

Dette kapitlet inneholder begrunnelse for valg av metode og min analytiske tilnærming til oppgaven. Jeg beskriver også mine informanter og begrunnelse for hvorfor nettopp disse informantene er valgt til denne oppgaven i siste del i dette kapitlet. Teoriene for de kvalitative metodene er hovedsakelig basert på den menneskelige erfaringen (det fenomenologiske) og fortolkning som passer inn under den hermeneutiske retningen (Malterud, 2003). Målet med kvalitativ forskning er å få en forståelse av de sosiale fenomener og fortolke svarene som gis fra de ulike informantene. Den kvalitative forskning egner seg godt til forskningsmetoden intervju der informantene forteller om sin livsverden og utdyper sine opplevelser og synspunkter rundt fenomenet som forskes på. De kvalitative studiene analyseres ut fra tekster som innhentes enten via observasjon eller intervju (Thagaard, 2013).

Dybdeintervjuer er basert på et fenomenologisk perspektiv der ønsket er å få en forståelse av informantens opplevelser og informantens refleksjoner av opplevelsen. Dybdeintervjuer er også hensiktsmessige til forskningsoppgaver der man har for lite kunnskap om fenomenet (Tjora, 2012).

4.1 Vitenskapsteoretisk forankring

Min empiri er bygd ut fra den fenomenologiske hermeneutiske tilnærmingen.

For å beskrive min metode er epistemologien grunnleggende for å forstå livsverden.

Epistemologien er «filosofien om kunnskap» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 69). Den tar opp det viktige spørsmålet hva kunnskap er, hvordan kunnskap kan oppnås og om kunnskapens gyldighet (Tjora, 2012). Epistemologien tar opp antakelser rundt det kvalitative intervju, eksempelvis om intervjuerens tolkninger av informantenes svar er avvik eller ikke ut fra hva som anses som kunnskap (Kvale & Brinkmann, 2015). Epistemologien stiller spørsmålet ved hvordan informantenes fortellinger er vesentlige eller ikke for å oppnå menneskelig kunnskap. I min metode er kvalitativt forskningsintervju valgt. I den kvalitative metoden er ikke målet å kvantifisere, men innhente kunnskap om informantens daglige liv fra deres perspektiv og livsverden (ibid). Epistemologien ser på hvordan vi innhenter kunnskap og hvordan kunnskapskonstruksjonen er i forskningsdesignet (Krumsvik, 2014).

Innen konstruktivismen oppfattes forskningskunnskapen slik at både forsker og informant har innflytelse i prosessen mot kunnskapsutvikling og at de i relasjon med hverandre er med på å danne kunnskap. Innen sosialkonstruktivismen oppfattes en forståelse for at de svarene en informant gir, kan preges av relasjonen en har til forskeren (Thagaard, 2013). I alle forskningsstadier gir det paradigmatisk og vitenskapsteoretisk en forankring som skal gi forskeren «en innfallsvinkel til vesenet og egenarten til det fenomenet som skal studeres (ontologi), spørsmålene det skal kastes lys over (epistemologi), og metodene som skal til for å forstå fenomenet (metodologi)» (Krumsvik, 2014, s. 57).

4.1.1 Hermeneutikk

I min oppgave der kvalitativt intervju vil bli brukt, vil det være naturlig å se på hermeneutikken som en viktig del av min vitenskapsteoretiske forankring. Både hermeneutikken og fenomenologien har utgangspunkt i livsverdensperspektivet (Olsson & Sørensen, 2003). Hermeneutikken inngår i «læren om fortolkningen av tekster» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 73), og handler om «å skape forståelse for mening på et beskrivende nivå» (Olsson & Sørensen, 2003, s. 107).

Hermeneutikken er med på å beskrive arbeidsmåten der forforståelse, fortolkning og mening er de sentrale begrepene som utgjør rammen for tolkningsteorien. Innen hermeneutikken gis det stor plass til subjektivitet, der forskeren har en forforståelse med tidligere erfaringer fra emnet, og en kunnskap som er med på å styre forforståelsen. Ut ifra denne forforståelsen og refleksjoner skal forskeren gjennom den hermeneutiske sirkel/spiral til slutt gi et livsverdensperspektiv og en helhet rundt svarene som oppgis fra informantene. Når forskeren har fortolket svarene i egen og informantens horisont, oppstår det til slutt det som kalles horisontsammensmelting (Olsson & Sørensen, 2003).

4.1.2 Fenomenologi

For å få fram kunnskapen som oppleves i hverdagen er fenomenologisk analyse det som er best egnet (Berger & Luckmann, 2016). Grunnleggelsen av fenomenologien kom rundt 1900 tallet av Edmund Husserl. Meningen med fenomenologien fra starten av var å få fram bevissthet og opplevelser. Ved hjelp av Martin Heidegger og Husserl selv, utviklet det fenomenologiske perspektivet seg til å forstå og oppfatte menneskers livsverden subjektivt fra deres eget perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2015). Fenomenologien tar utgangspunkt i den subjektive opplevelsen der informantens ståsted om fenomenet er fokuset (Thagaard, 2002).

Et fenomenologisk perspektiv fokuserer på denne måten på personens livsverden der man fokuserer på intervjupersonens erfaringer, presise beskrivelser og søker etter beskrivelsenes sentrale betydninger av fenomenet (Kvale, 2002). Fenomenologien avstår også fra hypoteser og årsaksforklaringer (Berger & Luckmann, 2016). I en fenomenologisk studie har man som forsker en førforståelse av det fenomenet som forskes på. Forskerens oppgave blir å trekke inn denne førforståelsen for å forstå mest mulig av informantens opplevelser og uttalelser (Dalen, 2011).

4.1.3 Undersøkellesdesign

I masteroppgaven ble ansikt til ansikt- intervjuer benyttet. Intervjuguiden var planlagt etter å få svar på mine problemstillinger. Jeg intervjuet tre foreldre med bakgrunn som trenere i ungdomsidretten, tre ungdommer som enda holder på med idrett i dag og er i en alder mellom 21-25 år, og en gruppe med tre ungdomsinformanter som er 16 år.

For å fram informantenes erfaringer og refleksjoner er dybdeintervju det mest hensiktsmessige (Tjora, 2012). Ved å bruke dette, er både informant og forsker fysisk tilstede der gester og ansiktsuttrykk er med på å danne veien til ikke- språklig informasjon (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg brukte metoden dybdeintervju som kjennetegnes gjerne som en fri og en uformell samtale og intervjuene vil med bakgrunn til frihet «modnes». Forskeren vil etterhvert klare å få intervjuguiden «under huden». Dette gjør at den frie samtalen blir sterkere og forskeren klarer både å engasjere og frigjøre seg fra intervjuguidens spørsmål, noe som skaper en god flyt i intervjuet (Tjora, 2012). I slike intervju er også uten unntak fokuset på de forholdene som knyttes til informantens subjektivitet (ibid).

I oppgaven har jeg ved bakgrunn av å få best mulig svar på problemstillingen valgt et semi-strukturert intervju med en relasjon til den fenomenologiske filosofien. Kjennetegnet ved slike intervju er basert på ønsket om å få en forforståelse til det daglige liv hos informanten og der deres perspektiv av fenomenet skal fortolkes. Ved semi-strukturerte intervjuer er samtalene om temaene verken åpen eller lukket. Ved slike intervjuer ønsker man å sette opp ulike temaer og her sette opp spørsmål rundt disse temaene (Kvale & Brinkmann, 2015). Semi-strukturert intervju kan brukes når personer som skal intervjues får temaer fra det daglige liv og skal beskrive sin livsverden ut fra sine egne perspektiver. Forskeren skal i intervjuet prøve å få fram fortolkninger av meningene av fenomenene som blir beskrevet. Semi-strukturerte intervju er i liten grad planlagt, men har bestemte temaer og spørsmål til temaene (Kvale & Brinkmann, 2015). I intervjuene kommer jeg med oppfølgingsspørsmål som skal stilles underveis når det måtte passe inn i intervjuet.

4.2 Populasjon, utvalg og rekruttering

I denne masteroppgaven skal jeg som forsker gjøre tre forskjellige dybdeintervju. Jeg vil her ta for meg tre forskjellige grupper av intervju objekter. Disse tre er ungdommer i en alder av 16 år, ungdommer i en alder av 21-25 år og en foreldregruppe. Bakgrunnen til det er at jeg tror at jeg vil få flere ulike synspunkt og svar på problemstillingene.

- Gruppe 1: Tre ungdommer i alderen 16 år som drive organisert idrett
- Gruppe 2: Tre ungdommer i alderen 21-25 år som er aktive innenfor organisert idrett
- Gruppe 3: Tre foreldre som også har vært eller er trener for aldersbestemte lag

Ved dette opplegget ville jeg kunne få tre forskjellige synspunkt rundt problemstillingen. Ved hjelp av de ulike gruppernes svar kan jeg få diskutert de ulike temaene og sammenligne svar fra de tre gruppene og opp mot teoridelen. Det negative ved å ha tre ulike grupperinger er at jeg muligens ikke kommer dypt nok inn på en bestemt aldersgruppe, men til gjengjeld vil man få flere ulike perspektiv og svar rundt problemstillingen min. Jeg gjorde en vurdering etter intervjuene for å se om det var nødvendig å gjøre flere intervju og kom fram til at jeg hadde gode nok svar til å svare på mine problemstillinger.

Populasjon

Når en skal velge ut populasjon bør en definere hva slags grupper som skal innhentes og hvilke skal utelukkes (Olsson & Sörensen, 2003). Populasjonen som oppgaven gjelder for er ungdom og foreldre som er involvert i organisert idrettsdeltakelse for lagidrett. Jeg har i min oppgave valgt å utelukke ungdommer som driver på med individuell idrett, samt deres foreldre. Bakgrunnen til det er ved hjelp av min forforståelse av temaet, tror det kan være forskjell i svarene på individuell idrett og lagidrett og at det derfor er krevende å gå inn på forskjeller mellom disse. Derfor valgte jeg å konsentrere meg om lagidrett i oppgaven.

Jeg ønsket også å intervju ungdom og voksne 21-25 år av ulike kjønn, selv om jeg var klar over at også dette var med på å gi variasjoner i mine svar rundt problemstillingen. Derimot ville jeg kunne se på dette som et likestilt utgangspunkt der svarene som ble gitt kunne sees objektivt ut fra personen og ikke om man er jente eller gutt. For å få mer innsyn valgte jeg også ulike grupper av aldersgrupper. På denne måten kunne jeg få et større bilde av hvordan foreldrene påvirker sine barns idrettsdeltakelse og hvorfor de har holdt på med idrett fram til 21-25 års alder (gruppe 2).

Utvalg og rekruttering

For å få svar på min problemstilling hadde jeg noen utvalgs-kriterier til mine informanter dersom de ønsket å bidra til dybdeintervju. Kriteriene gjør at resultatene sammenlignes på samme grunnlag og med samme erfaring som resten av gruppen. Følgende kriterier ble valgt:

Gruppe 1 (16 år): Har måtte bodd hjemme hos sine foreldre hele livet fram til 16 år. De må også ha deltatt sammenhengende i organisert lagidrett fra minimum 6 år og fram til i dag.

Gruppe 2 (21-25 år): Har måtte bodd hjemme hos sine foreldre fram til alderen 16 år og er aktiv idrettsutøver i dag innen lagidrett.

Gruppe 3 (Foreldre): Har måtte ha hatt ett barn som har deltatt i organisert lagidrett og må selv ha erfaring som trener for ungdomslag.

I min utvelgelse av informanter, var jeg her noe i tvil om hva som ville passe mitt prosjekt best. Jeg havnet tilslutt på det som kalles *strategisk utvalg*. I et strategisk utvalg velger man informanter etter de man tror har gode kvalifikasjoner til å gi svar på det fenomenet som studeres (Thagaard, 2013). I oppgaven la jeg ikke vekt på kjønnsforskjeller for å få svar på problemstillingen min. På en annen siden valgte jeg også å få variasjon i mine svar (5 jenter og 4 gutter fordelt mellom de ulike gruppene). Dette gjør at jeg som forsker får fram mange forskjellige typer informasjon (Laake, Olsen & Benestad, 2008).

For å få tak i personer som holder på med idrett enda i en alder av 21-25 år, gikk jeg etter eget kjennskap til hvem jeg trodde egnet seg best for å få svar på problemstillingen. Dette ansees da for å være et strategisk utvalg (Thagaard, 2013). Også noen foreldre ble her plukket strategisk av meg som forsker. Etter henvendelsen til trenerne i klubb, følte jeg selv at dette ble feil måte å finne mine informanter på. Bakgrunn til det var følelsen av misforståelse i hva jeg var ute etter av svar og hvilke personer som skulle plukkes ut. Jeg valgte derfor å gå strategisk ut etter eget kjennskap og hva som selv kunne være gode informanter å velge. Dette måtte være noen som kunne gi god validitet i svarene og som kunne fortelle om sine erfaringer og om hvordan de opplever det generelle bildet av ungdom og foreldre i dag. Blant foreldreinformantene var ønsket om å skaffe informanter med mye erfaring. Her ønsket jeg foreldre som kunne fortelle om de ulike typer foreldrerollene, hvordan de opplever dagens idrettsdeltakelse, og hva de tror er årsaken til at ungdom i dag holder på med organisert lagidrett.

I oppgaven har jeg valgt å gi informantene anonyme navn. De er fordelt etter kjønn med klare tydelige jente og guttenavn:

Gruppe 1 (16 år):

Informant 1 (Alf)

Alf er 16 år. Han har to yngre brødre og har selv vært aktiv innen håndball og fotball siden han var 6 år gammel. Han holder nå aktivt på med håndball. Han har også en far som har spilt aktivt håndball og en mor som har spilt aktivt fotball.

Informant 2 (Thea)

Thea er 16 år. Hun har to eldre brødre. Begge foreldrene har vært aktive innen idrett og holdt på med fotball og håndball. Thea spiller i dag både fotball og håndball og har drevet med idrett siden en alder av 6 år.

Informant 3 (Ole)

Ole er 16 år. Han har to søsken en lillebror og en storesøster. Han har vært aktiv innen idrettene fotball, håndball og ski. Foreldrene hans har vært aktive innen fotball og håndball. Ole sluttet med fotball som 15 åring for å satse på håndball og har også drevet aktivt i ungdomstiden med ski.

Gruppe 2 (21-25 år)

Informant 4 (Trude)

Trude er 21 år. Hun har bedrevet idrett fra en alder av 4-5 år og startet deretter med organisert idrett innenfor fotball og håndball. I dag er hun aktiv innen fotball. Hennes far har drevet på med ulike idretter med fotball og håndball som hoved idretter.

Informant 5 (Anders)

Anders er 22 år. Han har to søsken, en storesøster og en lillebror. Han har spilt både fotball og håndball fra en alder av 6 år. I dag spiller han begge deler aktivt. Han har foreldre som har spilt både fotball og håndball.

Informant 6 (Lene)

Informant 6 (Lene)

Lene er 23 år. Hun har en storesøster og har holdt på med idretten siden barneidretten i en alder av 4 år og deretter organisert idrett fra en alder av 6 år. Hun har tidligere spilt fotball i ungdomsårene og spiller i dag aktivt håndball. Hun har foreldre som selv har spilt fotball og håndball.

Gruppe 3 (Foreldre)

Informant 7 (Mia)

Mia er 47 år. Hun har tre barn i en alder av 18, 15 og 13 år. Alle tre er gutter som har spilt både fotball og håndball. Hun har selv vært aktiv håndballspiller i mange år og sluttet da hun fikk sin siste gutt og la opp i en alder av 40 år. Hun har erfaring fra å være ungdomstrener og har selv trent alle sine gutter opp gjennom årene og er i dag trener for sin yngste og mellomste sønn.

Informant 8 (Terje)

Terje er 47 år gammel og har to gutter på 12 og en på 11 år som begge spille håndball aktivt. Han er også trener for den eldste gutten og er også delvis trener for den yngste. Han har selv holdt på med idretten håndball fra en alder av 12 år, og sluttet da han selv var 35, med noen comeback da han var i alderen 44-47 år.

Informant 9 (Malin)

Malin er 53 år og har spilt håndball siden hun var liten og fram til en alder av 37 år. Hun har tre barn fra en alder av 13- 26 år som alle har holdt på med idrettene fotball og håndball. Hun har vært trener for hennes eldste sønn og er trener i dag for hennes yngste barn.

4.3 Pilotintervjuer

Det å utvikle en intervjuguide som er knyttet til mine problemstillinger er sentralt for å få gode svar på min oppgave. Ved bruk av pilotintervjuer før de tellende intervjuene skal gjennomføres, gjør at man som forsker kan få svar på om intervjuguiden er god nok.

Pilotintervju kan for eksempel gjøres med familiemedlemmer eller studenter som omhandler den rette type informantgruppen. Disse prøveinformantene kan være med på å gi forskeren tilbakemeldinger på om noe er uklart i intervjuet og om spørsmålene er gode nok? Er det noe å tilføye? Er tempoet i intervjuet bra? Eller er det noen av spørsmålene som er uklare (Krumsvik, 2014)? For at informantene skal føle seg komfortable med intervjusituasjonen, er også valg av intervjuspørsmål viktig og dermed også avgjørende for kvaliteten i intervjuet. Utfordringene ligger her på om hvordan man stiller spørsmålene, og hvordan type spørsmål man skal stille for at informanten skal føle seg mest mulig komfortabel (ibid).

Jeg gjennomførte tre pilotstudier før mine tellende intervju ble gjennomført. Her valgte jeg å dekke alle tre grupper av informanter ved å ha en pilotstudie av ungdom 16 år, ungdom 21-25 år og en forelder. Ved å gjennomføre disse, fikk jeg korrigert noen av mine spørsmål. Noen ble slettet ved bakgrunn i at dette ikke var i henhold til å få svare på mine problemstillinger, mens noen ble tilføyd med tips fra informantene. Det dukket opp også fra meg selv noen spørsmål som jeg fant ut kunne være interessante å få svar på ut fra mine problemstillinger.

Tilbakemeldingene fra pilotstudiene gjorde at jeg fikk noen erfaringer på hvordan jeg skulle kunne håndtere tilleggsspørsmål, og den gjorde meg mer trygg på min intervjuguide før intervjuene skulle gjennomføres. I tillegg fikk jeg bekreftet at det kunne være smart å plukke ut informanter som fortalte om hvilke erfaringer de satt med rundt temaet og som kunne fortelle mer om det de opplevde som det generelle bildet i problemstillingene mine. Det ville vært vanskelig å få gode nok svar i intervjuene dersom foreldre og ungdom skulle prate kun om sin familie og seg selv. Jeg la derfor opp til noen generelle spørsmål etter gjennomføringen av pilotintervjuene. Et eksempel kan være å spørre foreldrene: «hvordan anser du foreldrenes bidrag i idretten i dag»?

4.4 Datainnsamling

Datainnsamlingen startet i begynnelsen av desember måned. Foreldrene som ble plukket ut var også trenere i ungdomsidretten i dag og alle har opplevelser knyttet til min problemstilling. Alle informantene skrev under på en samtykkeerklæring om deltakelse (vedlegg 1) før intervjuet startet. Det ble understreket at informantene når som helst og uten noen form for konsekvenser kunne trekke seg fra undersøkelsen. Gjennom datainnsamlingen tok jeg kontakt med mine intervjuobjekter via e-post eller direkte kontakt via telefon for å høre om de kunne være interessert i å være med i prosjektet.

For å redegjøre hva oppgaven gikk ut på, forklarte jeg hva som var temaet for oppgaven. Jeg redegjorde også for hvilke krav de har dersom de i ettertid ikke ønsket å være med på intervjuet og redegjorde også for at dette er en anonym undersøkelse. Intervjuene foregikk fra desember til mars måned. Jeg startet her systematisk ved å intervjuer alle på gruppe tre (foreldrene) først og deretter gruppe en og to. Bakgrunnen til det er at jeg selv følte at jeg fikk mer oversikt over innholdet i de ulike gruppene og at transkriberingen etterpå gjorde at jeg enklere klarte å skille ut viktige temaer. Alle intervju ble tatt opp på båndopptaker og deretter transkribert.

4.4.1 Utarbeidelse av intervjuguide

I min intervjuguide var spørsmålene laget for å få svar på min problemstilling. Jeg lagde to forskjellige intervjuguides som gikk til foreldre og til ungdom. Spørsmålene er som nevnt basert etter en semi-strukturerte intervjumetode der spørsmålene kan ha en viss grad av fleksibilitet (Berg, 2009). Jeg foretrakk å følge Tjora (2012) sin metode der han mener at et intervju kan være stikkordspreget men at han foretrekker å ha ferdige formulerte spørsmål og stikkordspregede hjelpespørsmål ved siden av. I intervjuguiden ønsket jeg spørsmål knyttet til mine problemstillinger og spørsmål som er godt forankret i teorien. For å få fram informantens fortellinger er det ifølge Thagaard (2013) viktig at spørsmålene er åpne og at de skal oppmuntre informanten til å fortelle og dele sine synspunkter og erfaringer.

Intervjuspørsmålene var laget i samsvar med min teori og min forforståelse av temaet. I intervjuene hadde jeg laget egne oppfølgingsspørsmål som kunne brukes dersom jeg ønsket at informanten skulle utdype sine meninger, eller komme med andre synsvinkler. Det var blant annet: *Kan du forklare nærmere? Kan du utdype hva du mener med..., Har du andre synspunkter på temaet?* Som forsker stilte jeg spørsmålene med åpne antakelser av temaet for at intervjupersonene skulle få mulighet til å svare ut fra sine egne tanker om temaet. Jeg unngikk derfor i stor grad «ja» og «nei» spørsmål som ikke ble utdypende nok. Ifølge Ringdal (2013) kan en historisk hendelse være til stor hjelp for at informantene skal huske bedre tilbake i tid. Derfor prøvde jeg i intervjuene å skape noen spørsmål ut ifra informantenes svar som omhandler intervjuernes sterkeste øyeblikk rundt temaene. Dette gjelder spesielt gruppe to (21-25 år) og gruppe tre (foreldreinformantene).

På grunn av spørsmål som omhandlet andre i familien, måtte jeg som forsker skaffe tillit til mine informanter for at de skulle kunne fortelle om sine erfaringer og sin livsverden. For å bygge spørsmålene ønsket jeg å følge teknikken traktatteknikken som går på at man i de innledende spørsmålene i intervjuet stiller informanten generelle spørsmål for så å gå over på de spesielle spørsmålene som er knyttet mer opp mot de emosjonelle emnene (Ringdal, 2007). Til slutt i intervjuet avsluttet jeg med noen generelle spørsmål. I intervjuene med gruppe 1 (16 år) med ungdom valgte jeg å følge rådene til (Dalen, 2004) som sier at barnet må føle seg både akseptert og anerkjent.

4.4.2 Gjennomføring av intervjuene

Før intervjuet startet fikk informantene vite hensikten ved studien og de fikk forklart hva temaet var. Etter anbefalinger fra Tjora, (2012) ble mine intervju gjort hjemme hos informantene, eller en plass der informantene kunne føle seg avslappet. På denne måten ble forholdene lagt til rette for at informanten skulle klare å holde fokus på å svare på spørsmålene, samt å kunne få reflektere over sine erfaringer fra det aktuelle tema. Med et ønske om å skape et engasjement hos informanten, slik at informanten også skulle glemme hele intervjusituasjonen, brukte jeg også Lindseth og Norberg (2004) sitt tips om å oppfordre informantene til å fortelle og reflektere rundt deres erfaringer på en så fri måte som mulig.

Tillit og en god relasjon til informanten er for forskeren viktig (Nilssen, 2012). For å avklare med foreldrene hva intervjuet går ut på, klargjorde jeg ovenfor informanten før intervjuet at jeg ikke hadde noen formening om hvordan foreldrene er og hvilke verdier de hadde. På den måten fikk jeg skapt et tillitsforhold mellom meg som forsker og informant, og at spørsmålene ikke var for å kritisere eller ta parti ved noen av svarene som ble oppgitt. Som forsker i en slik studie ønsket jeg ikke å skape konflikt mellom foreldre og deres barn og motsatt. Derfor er anonymiteten i en slik studie viktig å påpeke.

I gjennomføringen av intervjuene opplevde jeg at jeg ofte trakk ut spørsmål som ikke stod i intervjuguiden for å få mer info om det jeg var ute etter, og kanskje kunne i tillegg andre synpunkter også komme fram. Mine oppfølgingsspørsmål som jeg hadde skrevet ned ble ofte, og mange ganger brukt for å få fram en enda dypere forståelse av informantens livsverden. Jeg brukte båndopptaker for hjelp i transkriberingen. Disse båndopptakene ble slettet etter at masteroppgaven ble levert. Intervjuene med ungdommene varte alle mellom 30-40 minutter mens foreldreintervjuene varte mellom 35-45 minutter.

I intervjuene hadde jeg et rolig tempo når jeg presenterte mine spørsmål for at informanten ikke skulle føle seg stresset over å bli ferdig med å svare før alle synspunkt var gjennomgått. Jeg fulgte også råd fra Lindseth og Norberg (2004) til å skrive ned notater der det for eksempel forekom pauser, latter og kroppsspråk siden slike faktorer også ville være viktige å inkludere i intervjuanalysen i etterkant.

4.4.3 Transkribering

Transkribering av kvalitative intervjuer er tidkrevende. Enkelte forskere lar andre gjøre denne jobben, men fordelene er mange dersom forskeren velger å transkribere selv (Nilssen, 2012). Jeg valgte selv å transkribere alle intervjuene, også med tanke på dersom noen andre hadde gjort transkriberingen ville de muligens analysert ett fagfelt de kanskje ikke kunne noe om. Dette kan føre til feiltolkninger av materialet (ibid). Når man i praksis skriver og lytter på innholdet, kan andre synsvinkler og nye tanker om temaet dukke opp og man blir godt kjent med materialet som skal analyseres (ibid.) Jeg forholdt meg til tipset fra Nilssen (2012) som sier transkriberingen bør gjøres så raskt som mulig etter at intervjuet er ferdig.

Transkriberingen ble gjennomført med struktur der jeg først skrev ned alle intervjuene fra gruppe tre (foreldreinformantene) og deretter gruppe en og to (ungdommene 16-25 år).

I transkriberingen valgte jeg å skrive ned både ord og pauser som kan tyde på at informanten er usikker og nøler i sitt svar. Dette kan indikere at informanten enten ikke vet hva de skal si eller at de er redde for å uttale seg om temaet (Nilssen, 2012).

I transkriberingen bør man også vurdere om det er mest hensiktsmessig å normalisere transkripsjonene eller la det stå som dialekt. Dersom man transkriberer alt det informanten sier på vanlig bokmål må man også passe på at ord og uttrykk som kan ha en særegen betydning bli vurdert tatt med (Tjora, 2012). Jeg valgte å transkribere først over på dialekt for å få en oversikt over ord og uttrykk som jeg kanskje burde ha med, for deretter å gjøre det om til bokmål. Grunnen til dette var at jeg ønsket å anonymisere mine informanter ytterligere.

4.5 Dataanalyse

4.6 Trinnene i analysen etter Lindseth og Norbergs metode

I min analyse av intervjuene gikk jeg ut fra metoden til Lindseth og Norberg (2004). Deres analyse av en fenomenologisk hermeneutisk metode brukes til humane forskninger. I deres tekst kommer det fram om hva som er viktig i en analyse av både det fenomenologiske og hermeneutiske. Ønsket innen fenomenologi er å belyse mening ovenfor den levdes menneskelige erfaring og hermeneutikken som baserer seg på fortolkning av tekster. En fenomenologisk livsverden er ikke ute etter en konklusjon, men heller et ønske om å forstå betydningen av de ulikes erfaringer og skape en mening om fenomenet. For å kunne gjøre rede for en fenomenologisk- hermeneutisk studie må innholdet fra intervjuene skrives ned som tekst og deretter analyseres (Lindseth & Norberg, 2004).

I en analyse av en fenomenologisk- hermeneutisk oppgave går jeg ut fra Lindseth og Norberg (2004) sin analyse av en tekst. Dette innebærer tre ulike trinn:

Naiv forståelse

Lindseth og Nordberg (2004) omtaler den naive forståelsen av intervjuene som første trinn i analysen. Her er forskerens mål å danne seg et åpent og en helhetlig forståelse av hva intervjuet omhandler.

I mine transkriberinger av intervjuene brukte jeg denne metoden og leste igjennom intervjuene flere ganger. Underveis gjorde jeg meg noen tanker om hva som gikk igjen i intervjuene, hva som var hovedtrekkene til informantene og hvilke utsagn som skilte seg ut. Dette førte til at jeg gjorde meg noen tanker om hva som egentlig var innholdet i intervjuene sett i sammenheng med å gi svar på problemstillingene i oppgaven. Deretter startet jeg med å se på intervjuene grundigere.

Strukturert analyse

Trinn to i Lindseth og Norbergs (2004) analyse er tematisk analyse der data sorteres etter innholdet i teksten. En tematisk analyse kan ifølge Lindseth og Norberg (2004) gjøres på flere ulike måter. Etter å ha gått igjennom tekstene flere ganger med et naivt blikk valgte jeg å følge måten der jeg tematiserte mine spørsmål inn i grupper, for så å samle svarene fra intervjuene inn i de ulike temaene (Lindseth og Norberg, 2004). Etter å ha samlet svarene i de ulike gruppene, leitet jeg etter ord og uttrykk som informantene kom med i intervjuene, og om noen av disse viste seg å være fellesnevner hos flere. Ved å gjøre dette hadde jeg fått avklart hva informantene var enige om og hva som skilte seg ut. Etter å ha undersøkt hvert spørsmål, valgte jeg å se på hva som skilte seg ut og som ikke var felles for informantene.

Spørsmålene som ikke var planlagt i intervjuguiden og som ble stilt underveis i intervjuene, ble tematisert som egen gruppe, analysert og deretter overført til de andre gruppene der svarene passet inn.

Omfattende forståelse

Under denne analysen av Lindseth og Norberg (2004) skal jeg som forsker ha reflektert fra hoved- og til undertemaer og fått en helhetlig tolkning ut fra hva mine problemstillinger i oppgaven er. Dette er siste del av analysen der både hovedtemaer og undertemaer

opsummeres og reflekteres med et åpent sinn i henhold til forskningsspørsmålet. I tillegg må man kritisk se på sin egen forforståelse og skape en bevissthet over hvilke opplevelser og tanker man sitter igjen med. Lindseth og Norberg (2004) sier også at vi aldri kan komme utenom vår forforståelse, men at vi kan gjennom å snakke med andre, utvide mulighetene til å reflektere over svarene vi har fått. Gjennom å snakke med andre om temaet og mine resultater, kom det fram andre synspunkter som jeg kanskje tok for gitt gjennom min forforståelse. Jeg fikk derfor enda flere kritiske refleksjoner rundt min oppgave og gjennom dette muligheter til å se ting ut fra flere perspektiver.

4.6.1 Min forforståelse

Slik Kvale & Brinkmann (2015) sier, forstår vi mennesker verden ut fra vår egen forforståelse. Gyldigheten til dette kan reflekteres rundt min erfaring som tidligere ungdomsutøver og det er umulig å viske ut de erfaringene jeg sitter med. Det negative er at jeg som forsker kan farge tolkninger av resultatene. Forforståelsen er positiv på den måten at jeg har erfaring fra feltet, men det kan ubevisst eller bevisst være negativ dersom jeg tolker svarene for bastant, eller at svarene som kommer er gitt på forhånd. En annen faktor som man må være bevisst på som forsker er hvordan forforståelsen kan påvirke mine spørsmål til intervjuguiden (Nilssen, 2012). Det vitenskapelige paradigme er forskerens representant for å synliggjøre ens perspektiv (Krumsvik, 2014). Paradigme er med på å bestemme valg av metode ved å synliggjøre det ontologiske, epistemologiske og metodologiske i oppgaven (ibid).

Som forsker skilles synet på forforståelsen mellom den kvalitativ og kvantitative oppgaven. Forforståelsen er basert på tidligere erfaringer eller forestillinger om fenomenet (Olsson & Sörensen, 2003). Ifølge Kvale & Brinkmann (2015) forstår vi mennesker verden ut fra vår egen forforståelse. Ved å klargjøre det, er man med på å gi oppgaven et utgangspunkt for sin fortolkningsprosess, og perspektivvalg. I tillegg må forskeren holde seg objektiv til svarene en får fra informantene, og ikke la seg påvirke i tolkningen av resultatene (Olsson & Sörensen, 2003).

4.6.2 Ethiske overveielser

Etter å ha sendt inn prosjektbeskrivelsen ble prosjektet godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD). Herav var det tre ungdommer på 16 år, tre foreldre og tre utøvere mellom 21-25 års alder. Jeg lagde et informasjonsskriv om prosjektet til foreldre og ungdommene som skulle delta i oppgaven. Alle informantene signerte før intervjuet et samtykkeskjema der de ble informert om at de når som helst uten grunn kunne trekke sitt samtykke og som informant. Jeg minnet også informantene på at de når som helst kan avslutte intervjuet dersom de ønsket det. Anonymiteten er også skjult ved at alle informantene har fått et fiktivt navn som er funnet opp. Alle opptakene som ble gjort i intervjuene ble slettet etter endt transkribering.

I presentasjonen og gjennomføringen av intervju og datamateriale, er det av etiske hensyn essensielt for informantene at anonymiteten blir ivaretatt. Anonymiseringen i forskningsoppgaver dreier seg først og fremst om at informanten ikke skal kunne bli gjenkjent og på denne måten «komme til skade». Dette kan oppstå ved å ta opp temaer som intervjueren føler kan være ubehagelig og følsomme å snakke om (Tjora, 2012). Man må som forsker også ha respekt for selvbestemmelsen over at deltakelsen i prosjektet er frivillig. Samtidig skal man sikre informantens privatliv og belastningen som kan forekomme av intervjuet. Alt som forekommer i intervjusituasjonen er også konfidensielt (Lund, Fønnebø & Haugen, 2006). Det er også viktig å påpeke at informanten hadde muligheter til å unngå at deler av opptaket ikke ble brukt i oppgaven dersom de måtte ønske det (ibid). I mitt intervju var anonymiteten viktig ettersom ungdomsinformantene snakket om sine foreldre og i noen tilfeller også om andre familiemedlemmer. Det var derfor nødvendig å bygge tillit for at de skulle prate åpent og ærlig om sin livsverden.

4.6.3 Validitet og reliabilitet

Å transkribere fra et muntlig intervju og over til skriftlig form er i vitenskapen umulig å få til da vi alle har våre egne antakelser og fortolkninger. Her kan informantens engstelse, pauser og tonefall være del av den psykologiske fortolkningen (Kvale & Brinkmann, 2015).

Krumsvik, (2014) skiller mellom intern og ekstern validitet. Intern validitet viser graden av pålitelighet for resultatene i en forskning og i hvor stor grad disse resultatene kan vise svar på det man forsker på. Ekstern validitet sier noe om i hvor stor grad konklusjonene i resultatene er generaliserbare eller ikke (ibid). Reliabilitet kan forklares med å sjekke at man oppnår de samme resultatene ved en undersøkelse hvis man gjentar undersøkelsen og med de samme måleinstrumentene. Den sier noe i hvor stor grad det er en overensstemmelse mellom første undersøkelse og til gjentakelsen ved å bruke samme måleinstrumenter (Olsson, Sörensen & Bureid, 2003).

I kvalitative studier kan informantenes nærhet kontra distanse være vanskelig å balansere dersom vanskelige hendelser blir tatt opp (Dalen, 2011). I dybdeintervjuer blir nærhet en naturlig del av forskningen og det kan påvirke validiteten til svarene under tolkning og formidling av data, spesielt om informantenes livssituasjon blir tatt opp (Fog, 1994). Dersom jeg som forsker er for nære mine informanter, og kjenner personene for godt, vil kanskje utydelige svar komme fram og dermed blir validiteten i svarene mindre pålitelige.

Intervjuene dreide seg en del om familiens bånd. På bakgrunn av dette valgte jeg som forsker å finne personer jeg ikke kjente så godt, slik at jeg som forsker ikke kommer for tett på informanten (Jacobsen, 2005), og som videre kan påvirke validiteten i svarene.

Jeg valgte å plukke ut ungdommer og foreldre som ikke har tilknytting til hverandre for å få de mest oppriktige og ærlige svarene i oppgaven. Det å ha informanter som skal svare på det de har opplevd tilbake i tid, kaller vi for en retrospektiv forskning (Ringdal, 2013). En utfordring her vil naturligvis være validiteten i svarene til informanten, ettersom at man ikke husker alt som skjedde for mange år siden.

For at mine funn skal ha høy validitet og høy reliabilitet, valgte jeg å gjøre tre pilottester før studien startet. Dette innebærer at man tester ut sine intervju og kontrollerer at de forskjellige delene fungerer (Olsson & Sörensen, 2003). I mitt tilfelle ble det gjort prøveintervju for å se om intervjuene samsvarte med hva jeg ønsket å få svar på i mine problemstillinger og om det

dukket opp emner og spørsmål som jeg kanskje burde hatt med, og kanskje noe jeg burde utelukket. Dersom jeg ikke hadde gjennomført disse pilotintervjuene og endret spørsmålene mine i intervjuguiden, ville jeg mest sannsynlig ikke få gode nok svar til å knytte det opp til mine problemstillinger. Måleinstrumentet, i dette tilfelle min intervjuguide, ville mest sannsynlig ikke vært pålitelig nok og det ville muligens vært lite samsvar mellom teori og mine funn. Jeg måtte også stille meg kritisk til om reliabiliteten var god nok før de formelle intervjuene startet. Dersom det framkom utydelige svar, og informanten ikke skjønnte hva jeg ville fram til, ville jeg stille meg kritisk til om måleinstrumentet dybdeintervju var hensiktsmessig for å få svar på problemstillingene.

5 Resultat og drøfting

I dette kapittelet vil jeg presentere resultater og funn som er framkommet av informantene. Funnene er delt opp i ulike temaer der ulike underkategorier blir presentert. Jeg vil strukturere mine resultater systematisk etter teorien. Mange av funnene går igjen i de ulike temaene. Svarene fra informantene kan berøre flere av problemstillingene i oppgaven og enkelte svar og begreper kan derfor bli gjentatt i ulike temaer. For å redegjøre for mine funn ønsker jeg først å presentere mine resultater og deretter drøfte disse.

5.1 Ungdom og opplevelse av grunner til å delta i organisert og frivillig lagidrett?

5.1.1 Den viktige starten

Informantene vektlegger i stor grad venner som en grunn til at de startet med organisert idrett. Et typisk svar fra flere var det at *«det ble vel til at jeg begynte med den idretten fordi alle andre gjorde det og det var sosialt»*. Informant Ole (16 år) som har foreldre med bakgrunn innen håndball og fotball, sier at vennegjengen var med å pushe slik at de startet med organisert idrett og også prøvde ut nye idretter.

«Det handlet veldig mye om miljøet jeg gikk på i barneskolen og at noen av mine beste kompiser ble enig om at vi hadde lyst å prøve å gå på ski. Vi ble liksom en gjeng, så det kullet var egentlig ganske stort innenfor langrenn».

(Informant, Ole, 16 år).

Informant Anders vektlegger vennegjengen som viktig for at han dreiv på med idrett og begynte med nye idretter. Måten informant Anders startet med idretten på var gjennom de kule guttene som dro med seg flere venner på ulike aktiviteter og forklarer at det var også antall venner som var grunnen til at flere startet med nye idretter.

«Det var veldig mange som spilte håndball som også spilte fotball og da heiv man seg liksom på det og. Hvis det ikke hadde vært så mange som spilte fotball så trur jeg heller ikke det hadde vært så mange som startet med håndballen heller».

(Informant, Anders, 22 år).

Både informant Anders (22 år) og Mia (46 år) vektlegger skolen som en bakgrunn til at de startet med idretter og de fleste informantene nevner at de henger sammen med venner som driver med idrett. Anders sier at *«jeg tror det hadde mye si at vi spilte mye fotball i friminuttene»*. Idrettsmiljøet beskrives som mye større enn alle andre grupper på barneskolen. Det ble ofte store gjenger på skolen som spilte fotball i friminuttene og utgjorde vennegjengen. Informant Mia (46) sier også at klassevenninnene var årsaken til at hun også startet med idretten som hun selv er trener for i dag.

Alle informantene inkludert foreldrene opplevde at de startet med idrett fordi foreldrene deres påvirket dem i sterk grad. De faktorene som ble nevnt var at foreldrene så kamper på tv med barna, tok de med i hallen for å se andre spille, følge med på turneringer eller være med på treningene til sine barn. Noen startet på fotball og håndball gjennom at foreldrene meldte de på, og foreldrene til informant Trude vektla at hun skulle få prøve forskjellige ting slik at hun fikk en interesse for idrett. Hun vektla at når man blir eldre har man fått et innblikk i hva slags idrett som man liker best og ut fra det drar på eget initiativ på trening og kamper.

«Når du er liten så er det egentlig ikke deg selv som tar initiativet til å starte med idrett. Det er mest foreldrene som melder deg på i barneidretten som man får prøve forskjellige ting».

(Informant, Trude, 21 år).

«Foreldrene tok meg med på turneringer og treninger og for å se på andre lag spille kamper. Det var da jeg ble interessert. Familien har mye å si for at jeg startet med idretten».

(Informant, Alf, 16 år).

5.1.2 Betydningen av det sosiale i idretten

Foreldreinformantene Terje og Malin påpeker flere ganger at det sosiale er for mange hovedgrunnen til at mange deltar i idretten «*mange av de som er der er der bare for de sosiale grunnene*» (Informant, Malin, 53 år). Alle informantene virker å være samstemte i og enige om at det sosiale rundt idretten er viktig for idrettsdeltakelsen. Det å skaffe seg venner var en stor grunn til at mange startet, dreiv med organisert lagidrett og at de automatisk havnet i et vennenettverk.

Mange nevner at det å trene sammen med venner i et lag er motiverende. De fleste av informantene søker idretten også for å oppleve en trygghet i et miljø og unngå å havne utenfor. Av ordene som blir brukt, er samhørighet i et lag viktig. Det å føle en del av et samhold og et miljø som jobber mot de samme målene og som har de samme interessene er viktig. Informant Ole (16 år) beskriver samhørigheten i en gruppe som viktig og nevner at idretten ski sluttet han tidligere med fordi fokuset her i stor grad var individualisme og ikke gruppetilhørighet.

«Det er jo det at du har en gruppe å gå til der du føler en samhørighet. Å ha en gjeng å komme til som er like interessert som deg på å ville bli bedre og å utvikle seg. Man er på en måte avhengig av alle de andre og man er en gruppe i lag som blir en ganske sammensveiset gjeng».

(Informant, Ole, 16 år).

Den sosiale tilhørigheten viser seg å være så viktig at de som føler seg utenfor kan fort forsvinne fra laget eller den nevnte idretten.

«Vi har liksom hatt de som kanskje ikke har kommet helt inn i gruppa som kanskje heller da gir seg og føler at de kanskje ikke passer helt inn».

(Informant, Trude, 21 år).

5.1.3 Sosial status

Fire av informantene nevner at det å drive på med idrett gjør at du får høyere sosial status og at dette er en årsak til at man holder på med idrett. En av informantene sier at de synes det er gøy at andre personer legger merke til hvem du er, at du er en av de «kule» i idretten.

Informant Thea (16 år) sier det at dersom hun hører at mange mener at en annen er bedre enn henne eller at hun oppfatter den andre som mer kul enn seg selv, gir det motivasjon til å prøve å bli bedre enn denne personen for å opprettholde statusen. Hun nevner også at motivasjonen øker ved ros og anerkjennelse fra omgivelsene.

«Hvis jeg får høre av folk jeg ikke kjenner sier at jeg har hørt at du var veldig god eller slikt, så gir det meg veldig motivasjon til å fortsette. Når jeg får høre at folk vet hvem jeg er så blir jeg jo veldig glad og det gir meg motivasjon til å trene å opprettholde den statusen».

(Informant, Thea, 16 år).

Informant Anders (22 år) var også opptatt av at de kule på skolen holdt på med håndball. Dette var årsaken til at han startet med denne idretten. Alle sier at den sosiale statusen ikke er hovedgrunnen til at de holder på med idrett, men er en faktor som gjør at motivasjonen kan øke. To av informantene sier at man får høyere og kanskje høyest status i miljøet ved å være god i idrett. De som ikke er i et idrettsmiljø oppfattes også for mange informanter som mindre kul enn de som holder på med idrett og gjennom å prestere for blant annet landslag så oppnår du høyere status enn andre.

«Det er den som er mest populær på det laget som oftest og det er høy status å være god i idrett. Det har mye å si hvordan du gjør det i idretten. En god spiller på et lag vil alle de andre spillerne se litt mer opp til».

(Informant, Ole, 16 år).

5.1.4 Konkurransen og mestring i idretten

I intervjuene vektlegges det å lykkes som viktig for motivasjon til å delta i idrett. Dersom de ikke lykkes, kan motivasjonen synke, spesielt dersom ikke utøverne opplever at de utvikler seg. Mange informanter bruker ordet å lykkes i den samme kategorien som å mestre noe.

I ordet mestring vektlegges ferdigheter man ikke har fått til tidligere. Noe tas opp i intervjuet er at informantene føler mestring dersom de for eksempel klarer å slå en pasning i fotball som de ikke har fått til før, eller at de klarer målet sitt om å spille inn til strek flere ganger i løpet av en håndballkamp.

«Den følelsen av mestre å få til noe i kamp du ønsket å klare. Det å mestre noe og det å kunne lykkes er en god følelse».

(Informant, Trude, 21 år).

Ordet å mestre har lik betydning for informantene og de vektlegger at dersom du mestrer noe så gir det deg en god følelse *«du får den der godfølelsen dersom du lykkes»* (Informant, Trude, 21 år). Av svarene som kom opp i intervjuet var det blant noen eksempel *«dersom jeg lykkes med det jeg har prøvd på trening eller gjorde den gode pasninga som jeg hadde øvd på»*.

Noen av informantene vektla konkurransen som en arena der en kan få oppleve mestring. Informant Trude (21 år) sier at konkurransen er viktig for at hun fortsatt har motivasjon til å delta i idrett. Hennes far var med på å utvikle et konkurranseinstinkt som hun så på som kontrollerbar og sunn.

«Det har på en måte vært viktig å konkurrere å få disse mestringsfølelsene etter alt arbeidet du har gjort eller da ta lærdom av det dersom det blir tap på tap på tap så kommer du jo sterkere ut av det uansett om det blir seier eller tap».

(Informant, Trude, 21 år).

Informant Mia (46 år) hadde en gutt som ikke opplevde mestring og det å lykkes i idretten. Dette mener hun har resultert i at gutten innimellom ikke ønsker å delta på treningene. Hun mener at det må være på gutten sine premisser og at hun aldri tvinger han til noe.

«Interessen må være der, man må ikke tvinge dem til noe de ikke har lyst til, for da dreper vi iallfall interessen for idretten. Grunnen til at jeg tror at han ikke er så ivrig er fordi han ikke lykkes. Han har ikke den samme motorikken som de to eldste har».

(Informant, Mia, 53 år).

En av informantene derimot vektla det å vinne kamper som viktig for å drive med lagidrett og at det ga mer motivasjon for alle på laget. Det gjorde også at store deler av gjengen til informant Anders (22 år) valgte å satse mer på håndball framfor fotball fordi de vant mer i håndball enn de gjorde i fotball. Han vektla også resultatene så sterkt at dette var viktigere enn hans egne prestasjoner. Dersom han hadde spilt dårlig så betydde det ikke så mye så lenge laget hans vant. Han anså også at han og lagkameratene følte at de mestret noe gjennom å vinne.

«Dersom vi vant, men jeg hadde spilt en dårlig kamp, så hadde seieren mye mindre å si». Det hadde iallfall sykt mye å si at vi gjorde det så bra som vi gjorde det».

(Informant, Anders, 22 år).

5.1.5 Andre faktorer for idrettsdeltakelsen

Det kommer i stor grad fram at ungdom deltar i idrett for at de skal bruke mindre tid foran skjerm. Her nevnes både PlayStation, pc- spill, iPad og mobiltelefoner som eksempler. I intervjuet med ungdommene påpeker de selv at de syns det er flott at de holder på med idrett, slik at de holder seg i god fysisk form og slipper å drive «dank» på fritiden. Å drive dank sier de fleste er tilknyttet skjermbruk og at man fort kan havne utenfor vennemiljøene dersom de velger å bruke tiden foran skjermen.

«Dersom man ikke er med på sånne idrettslige ting så er det jo ikke sunne vaner der man for eksempel bruker tid på dataspill».

(Informant, Alf, 16 år).

5.1.6 Hvordan læringsklima påvirker motivasjonen til ungdommenes idrettsdeltakelse

De fleste informantene sier at i kamper vektlegges resultatene for å opprettholde motivasjonen, men at i hovedsak er det andre kriterier som vektlegges i kamp for at de føler at laget har lyktes og at de føler mestring. Informantene nevner her god innsats og det å lykkes med ting man har trent på som viktig for å føle mestring. Dersom de lykkes i kamp med ting de har klart på trening, skal de være fornøyde. Noen anser de to nevnte elementene som en seier i seg selv.

«Etter mange tap kunne man ikke fokusere på det å ta poeng for å føle at man har lyktes. Det var jo mest det som vi hadde trent på som lag. Og klarte vi å gjøre det så va det en seier i seg selv egentlig».

(Informant, Tone, 21 år).

Informantene Trude (21 år) og Lene (23 år) vektlegger begge at trygghet i et lag gjør noe med klimaet og motivasjonen til å delta, og at de som ikke klarer å komme inn i en gruppe ofte forsvinner fra idretten. Ifølge informantene er det viktig å skape trygghet for å gjøre gruppen sammensveiset. De sier at det derfor er viktig å ta vare på og at alle føler seg inkludert og sett.

«Vi har hatt de som kanskje ikke har kommet helt inn i gruppen og som kanskje heller da gir seg da og føler at de kanskje ikke passer helt inn».

(Informant, Trude, 21 år).

Når det kommer til prestasjonsklima og oppgaveorientert klima sier tre av seks ungdomsinformanter at de har opplevd et resultatorientert klima. To av ungdomsinformantene beskriver et resultatorientert klima som et ødeleggende klima for miljøet innad i et lag. Anders (22 år) er informanten som viser høyest grad av et resultatklime der han opplevde tidligere at laget ønsket for alt det var verdt å vinne kamper framfor noe annet. Dette gjorde noe med miljøet innad i laget.

Lagets vektlegging av resultater mener han kan føre til kniving innad i laget og at dette fører ofte til kjeftbruk på hverandre og mot dommere. Informant Anders (22 år) oppfatter klimaet i hans lag som at han selv fikk fokus på det å vinne som det viktigste. Miljøet i hans lag påvirket også spillernes holdninger til idretten der mange hadde et ønske om å være best hele tiden. Informanten sier også at han føler at hans yngre bror hadde et bedre klima enn det de hadde.

«Det husker jeg kunne være irriterende at det var så mange sånne figurer som skulle være best. Det virket som at de da fikk litt etterhvert mere fokus på å vinne da, at man skal gå for seiere hele tiden istedenfor å ha det gøy».

(Informant Anders, 22 år).

Når jeg spør informantene om hvordan det prestasjonsorienterte klimaet i laget har vært med på å påvirke deres motivasjon til å delta i idrett, vektlegges det fra fire av informantene at dette kan påvirke motivasjonen til mange i gruppa på en negativ måte. I tre intervju blant ungdomsinformantene sier de at det må være en mellomting mellom mestring og det å vinne for å føle at man har lykket i en kamp. Disse informantene avskriver ikke resultater i kamper, men mener at det å vinne ikke er alt. Informant Trude (21 år) sier at dersom laget får til det de ønsket og så tapte, så skulle de være fornøyd og at det å vinne kamper var for henne mer vektlagt tidligere.

«Nå når man spilte i øvre divisjoner så var det ingen seiere, det meste var uavgjort. Så vi kunne jo ikke fokusere på å vinne som det å lykkes. Det var jo mest det som vi hadde trent på som lag og klarte vi det så var det en seier i seg selv egentlig».

(Informant, Trude, 21 år).

Informantene Ole (16 år) og Anders (22 år) trekker fram at mange kan miste selvtilliten dersom det blir mye kjefting på hverandre i laget og dette kan påvirke humøret i en gruppe negativt. Når ting går bra i et prestasjonsklima og informantene er med på å vinne, opplever de en positiv kultur, mens når tapene kommer så kan dette gå utover humøret i stor grad og resultatjaget blir ødeleggende for selvtilliten i gruppa. Dersom enkeltutøvere gjør feil og er med på å ødelegge for laget, kan de andre lagkameratene legge skylden på vedkommende utøver.

«Selvtilliten har mye å si på hvordan man prestere. Et resultat jeg blir negativt dersom det blir for mye jag på resultatet. Det går utover humøret og alt sammen dersom det går dårlig».

(Informant Ole, 16 år).

Informant Ole (16 år) og foreldreinformant Mia (46 år) trekker fram enkeltspillere som kan ha dominerende effekt på laget og som viser å ha påvirkningskraft for læringsklimaet. De oppfatter sterke personligheter innad i laget som negativt ettersom at disse har stor påvirkningskraft ovenfor de andre spillerne. De forklarer det med at slike spillere kan være overlegne, snakke for mye om egne prestasjoner og rakke ned på andre. Jeg spurte informant Ole (16 år) om han kunne beskrive en person med høy status. Da fikk jeg til svar at den sosiale statusen var med på å påvirke noen utøvere og at dette kan gjøre at gruppen blir mer splittet.

«Det ødelegger klimaet med å ha slike spillere i gruppen. Visst du får en sånn spiller inn i gruppen så kan gruppen bli mer splittet».

(Informant Ole, 16 år).

Informant Mia (46 år) vektlegger at en kan ødelegge en utøvers motivasjon til å dra på trening dersom man har dominante spillere som har stor innflytelse og påvirkningskraft i et lag. Hun ville heller ha spillere som skaper en trygghet i laget og som er med å bidra til trivsel.

«Gode spillere har større innflytelse og påvirkningskraft i et lag. Det er vanskelig å motivere seg til trening når en ikke trives med de man skal trene og prestere sammen med. Spillere som kan by på seg selv, som kan skape trivsel og trygghet i gruppen er viktig».

(Informant Mia, 46 år).

5.2 Drøfting av ungdommers opplevelser av grunner til å delta i organisert og frivillig lagidrett

I opplevelse fra informantene om hvorfor ungdom deltar i organisert og frivillig lagidrett ser man en sterk sammenheng med Deci & Ryan (2000) sine tre psykologiske behov (autonomi, kompetanse, sosial tilhørighet). Resultatene fra intervjuene med ungdom ser ut til å samsvare med Deci & Ryan, (1985, 2000) der det kommer fram at ungdommene har en indre motivasjon til å holde på med idretten de bedriver gjennom autonome handlinger.

Ungdomsinformantene sier at de bestemmer selv hva de ønsker å drive på med og vektlegger mestring og sosial tilhørighet som viktige årsaker til at de bedriver idrett. Disse tre psykologiske behovene og andre grunner til å holde på med idretten, drøfter jeg nærmere under.

Sosial tilhørighet

Det sosiale i og rundt idretten var vesentlig for alle sin idrettsdeltakelse. Informantene mente at det sosiale er med på å skape en trygghet og tilhørighet i en gruppe der de kan møte gode kompiser og føle seg respektert. Det å føle en tilhørighet er et vesentlig psykologisk behov for informantenes idrettsdeltakelse slik Deci & Ryan, (2002) også nevner. Informantene vektlegger også Deci & Ryan, (2002) sin teori der det sosiale i en gruppe baserer seg gjensidig på respekt, støttende relasjoner og tillit som viktige elementer for å delta i idretten. Ungdommen og foreldrene i intervjuene var alle enige om at venner var både en påvirkning til at de startet med idrett og at de prøvde ut andre idretter. Vi ser dette samsvarer med Seippel m.fl., (2016) sine resultater som vektlegger at de signifikante andre som venner, trenere og familie er viktige grunner til at ungdommen startet med idretten. Mine informanter som har søsken nevnte viktigheten av at søsknene er med å se på kamper, samt at de ble oppmuntret til å prøve de samme idrettene som sine søsken gjorde. Man ser her at både foreldre, venner og søsken har en drivkraft for at en utøver skal starte med idrett.

Sosial status

Populariteten rundt det å drive idrett har vært lite forsket på i Norge. Det ser vi gjennom Seippel m.fl., (2016) sin undersøkelse som også er basert på noen nordamerikanske studier hvor de bekrefter at det ikke er mange studier på dette området. Mange av ungdomsinformantene bekrefter Seippel m.fl., (2016) og Norges idrettshøgskole, (2017) sine resultater som mener at dersom du er flink i idretten kan dette være med på å gi høyere sosial status. Under gjennomgang av svarene fra intervjuene opplevde jeg at en av informantene (Thea, 16 år) åpnet og forklarte at hun opplevde et ønske om å skaffe sosial status via idrettsprestasjoner. Dette var viktig for hennes motivasjon til å bedrive idrett at dette var viktig for motivasjonen til å bedrive idrett. Informanten (Thea, 16 år) er slik jeg oppfatter ut fra teorien, delvis opptatt av den ytre motivasjonen og støtter oppunder Gagne & Deci, (2005) som sier at en atferd kan være skapt på bakgrunn av en form for belønning. Belønningen er i dette tilfellet økt sosial status.

Som en annen informant nevnte, er også det å være sammen med de gode spillerne er ofte sett på som kult. Videre viser Seippel m.fl., (2016) til at under gruppeintervju med ungdommene opplevde de at spørsmålene rundt status og popularitet i idretten var sensitive for ungdommene å svare på. Slik noen av mine informanter nevner, er det en grunn til å tro at noen ungdommer bedriver idrett for å skaffe eller øke den sosiale statusen. Det er vanskelig å konkludere med at mange ungdommer driver på med idretten for å skaffe seg sosial status, men man kan se to ulike vinklinger fra tre av svarene informantene gir.

Informant Thea (16 år) sier at hun ønsker å opprettholde statusen og at det er viktig for henne, mens de andre to ble påvirket til å starte å være med i en idrett fordi noen av de kule i vennegjengen/klassen startet med det. Sosial status ser vi da kan være med på å forme ungdommers valg om å starte med en idrett og delta i idretten, basert på at noen av de med høy sosial status har en stor påvirkningskraft. På den andre siden så kan det vise seg at de som allerede har skaffet seg høy sosial status, kan holde på med idrett med bakgrunn i et ønske om å opprettholde denne statusen.

Resultatene her viser at det bør forskes mer for å gi gode nok svar på spørsmålet om sosial status har noe å si for at ungdom driver på med idrett. Noen av mine informanter gir iallfall klare svar på at det har en påvirkning til at de driver med idrett og at dette gir motivasjon til å fortsette.

Selvbestemmelse og motivasjon

I lys av mine informanter sine uttalelser knyttet opp mot selvbestemmelsesteorien og indre og ytre motivasjon, ser vi en sterk sammenheng i svarene fra fem av seks informanter om hva slags motiver de har for å bedrive med idrett og hvilken motivasjon som ligger til grunn for å bedrive lagidrett. Sett opp mot Deci & Ryan (2000) sin selvbestemmelsesteori som sier at dersom de psykologiske faktorene autonomi, kompetanse og sosial tilhørighet tilfredsstilles blir en utøver styrt av indre motivasjon.

Alle informantene opplever en selvbestemmelse over sin egen idrett og vektlegger aller mest den sosiale tilhørigheten i idretten som det viktigste der det å møte kompisene på trening og ha noe å diskutere i skolehverdagen er viktig for at de skal bedrive idrett. Likevel ser vi i svar som kommer under neste kapittel at noen få ungdom deltar i idrett på grunn av tvang fra foreldrene. Informant Thea (16 år) forklarer hvordan hun opplever at en av venninnene på laget deltar i idretten for å tilfredsstille en mors ønske. Ønske fra moren er at datteren deltar i fotball fordi hun har et sterkt ønske om at datteren skal lykkes sportslig. Dette bekrefter også Ryan et al., (2000) sine resultater som sier at den ytre motivasjonen kan bli påvirket av trenere og foreldre dersom man føler en tvang til å holde på med en bestemt idrett.

Kompetanse/mestring i idretten

Slik funnene til Seippel, Sletten, & Strandbu (2011) kom fram til, er også informantene her opptatt av å oppleve mestringsfølelse og konkurranse som viktige grunner til å delta i idrett. Noen av informantene sier at de elsker å konkurrere og det er gjennom konkurranse at du ofte kan oppnå mestringsfølelsen. Mange nevner her at det kan være tungt å holde på med idrett der du føler at du ikke klarer å lykkes i noe av det du gjør. En av foreldreinformantene hadde også en sønn som ikke lyktes så godt i idrett og han var heller ikke blant de som deltok mest på trening og i kamp. Bakgrunnen var at han ikke mestret de ulike ferdighetene så godt som de andre brødrene sine. Sett i lys av dette er det verdt å merke seg at resultatene kan vise at

mestringsfølelse er en sterk faktor til at ungdom holder på med idrett. Hos flertallet i intervjuene er kompetansen i form av mestring gjennom utvikling av ferdigheter viktigere hos flesteparten, selv om også det å vinne er med på å styrke motivasjonen til disse informantene. Gjennom intervjuene til informant Ole (16 år) og Anders (22 år) derimot, viser det seg at enkelte ungdommer føler en mestringsfølelse gjennom å vinne og få gode resultater. Ungdommene virker å ha ulike syn på hva de mener ordet mestring betyr for dem. Kan læringsklimaet innad i et lag ha en påvirkning av hvilket syn ungdommen vektlegger som viktig for å oppnå mestringsfølelsen?

Andre grunner

Slik forskningsrapporten fra NOVA gjort i 2010 viser, så har kun 58 prosent av jentene og guttene oppfylt anbefalingene fra helsedirektoratet om daglig aktivitet og fysisk aktivitet (Steene-Johannessen et al., 2019). Samme rapport viser også at det er flere inaktive i dag der ungdom bruker mer tid foran blant annet data og tv-spill enn tidligere. I svar fra mine informanter virker det som at mange er redde for at de havner i denne inaktiviteten og at de derfor bruker idretten som en «medisin» for å holde seg unna data og tv-spill. Svarene som oppgis virker å være samstemte i at idretten også er det kule miljøet og at de er redde for å havne utenfor idrettsmiljøene. Slik idrettsforbundet legger fram i rapporten fra 2016 så har 93 prosent av barn og ungdom holdt på med eller deltatt i en organisert idrett i løpet av sin oppvekst Norges Idrettsforbund, (2016). Med andre ord er idretten en stor og viktig arena i dag.

Jeg skal i denne studien ikke avdekke hvorfor ungdom *ikke* holder på med idrett, men heller ha fokus på *hvorfor* de deltar. Ungdom oppgir ulike årsaker til at de holder på med idrett, eksempel at sosial tilhørighet er viktig for deltakelsen. Samtidig oppgir Macphail et al., (2003) de samme årsaker til at ungdom velger å slutte med idrett (mangel på sosial tilhørighet). For mine informanter ser man at det sosiale er en stor grunn til at de holder på og at de har det gøy med idretten.

Ungdommenes læringsklima og påvirkningen av motivasjonen til idrettsdeltakelsen

I svarene fra ungdomsinformantene kommer det fram at flere har opplevd ulike læringsklimaer i sitt lag. Alle informantene mener at dette har påvirket deres motivasjon for å delta i idrett gjennom at andre lagkamerater utdyper ulike målsettinger for å delta. Slik Ommundsen (2015) sier, er hovedskille mellom resultatorientert klima og oppgaveorientert klima ikke basert på det å vinne, men hva som ligger til grunn for at laget føler at de har oppnådd suksess.

I noen av svarene fra informantene ser vi at noen informanter har fokus på det oppgaveorienterte klimaet. De beskriver en vektlegging på innsats og framgang hvor fokuset ikke er så mye på resultatene, men heller på hva laget lyktes med i kamp. Dette understøtter Ommundsen (2015), som sier at framgang og innsats vektlegges som viktig kriterier for en oppgaveorientert klima for å føle mestring.

Den sosiale tryggheten fører til en god motivasjon og et godt læringsklima til å drive med idrett. Dette understøtter også Deci & Ryan, (2002) som sier at sosial tilhørighet er på å styrke den indre motivasjonen for idrettsdeltakelsen. En av informantene fremhever også slik Ommundsen (2015) sier, at for å unngå frafall i idretten, bør miljøet i et lag fremheve at alle blir sett og ivaretatt. Ut fra Høigaard & Haugeland, (2008) sin teori, virker svarene til informantene, med unntak av én, i større grad å være oppgaveorienterte utøvere som vektlegger læring i idretten framfor resultater.

Vi ser i svarene fra informantene at et prestasjonsorientert klima samsvarer med Ommundsen (2015) som mener at det å skape konkurranse innad i laget og der det å vinne vektlegges som det viktigste. I den forbindelse opplever mange av informantene at miljøet kan bli svekket, mange går sur, er med på å skape intriger og at enkeltspillere kan bli hengt ut av lagkameratene dersom laget taper. En av informantene nevnte at selvtilliten blir svekket dersom man opplever slike ting og at selvtilliten har mye å si for at man skal prestere. Dette bekrefter det Pensgård et al., (2006) sier, at utøverne kan sammenligne seg med hverandre og kan skape en utrygghet og frykt for de andre på laget, noe som kan påvirke en utøvers prestasjoner i negativ forstand.

Informant Anders (22 år) sa at knivingen om å være best innad i laget irriterte han og at alle på laget hatet å tape kamper. Noen ungdommer kan sees i lys av Pensgård et al., (2006) sin teori om å være egoorientert der det er et fokus på å være best og alltid å vinne som en grunn til å delta i idretten. Informant Anders (22 år) sier at dette påvirket han og vektla ofte som resten av gruppa gjorde, resultatene før det å mestre selv i kamper. Ommundsen (2015) omtaler dette som et prestasjonsklima der det viktigste er å vinne, noe som kan skape innbyrdes konkurranse i laget. Man ser en sammenheng at det å fokusere kun på resultater ikke er positivt for motivasjonen for å delta i idrett, noe som støttes i (Pensgård et al., 2006).

Samtidig nevner tre av informantene at det er en god blanding mellom å ha et resultatorientert klima og oppgaveorientert klima, dersom man ønsker å bli god. En av informantene nevner at mange av de som ønsker å drive med idretten som en hobby, føler seg kanskje vel ekskludert fra en gruppe som ønsker å satse og at det derfor kan være vanskelig for de som ikke er innstilt på å nå langt i idretten. Det gir noen indikasjoner på det (Y. Ommundsen et al., 2003) i sin studie sier der holdningene til å samarbeide i et resultatorientert klima kan være svekket. Dette kan føre til mindre samhold og over tid være med på å svekke motivasjonen for enkelte utøvere. I mange intervju ser vi at konkurranseinstinktet kan være et problem for utøverne å håndtere i en gruppe. I Ole (16 år) og Anders (22 år) sine intervju var det å vinne viktig, og dersom de tapte kunne dette gå utover enkeltpersoner som fikk skylden for tapet. Det samme ser vi igjen i Lene (23 år) sitt utsagn der hun selv var med på å kjeft på medspillere dersom det gikk dårlig.

5.3 Foreldrenes betydning for ungdommenes idrettsdeltakelse

5.3.1 Foreldrenes introduisering av idretten

I dette temaet har jeg spurt både informantene som er foreldre og de som er ungdom om hvorfor de startet med idrett. Alle informantene nevner at foreldrene har vært en påvirkning til at de startet med idrett og at de fortsatt holder på. I svarene fra informantene ser vi en sterk sammenheng med at ungdommen i dag driver på med de samme aktivitetene som sine foreldre gjorde. Informant Mia (46 år) sier man tydelig kan se at foreldrenes tidligere deltakelse påvirker deres barn i valg av idrett.

«Vi har en sterk påvirkningskraft som foreldre. Jeg har en kollega som er oppvokst med ski og har drevet aktivt på med det og hennes gutter driver også aktivt på med ski. Så man ser helt tydelig at det vi som foreldre har drevet på med, overfører vi til våre barn».

(Informant, Mia, 46 år).

Informant Ole (16 år) nevner også at han har blitt pushet av foreldrene, men understreker at han har valgt idretten selv. Han sier at foreldrene var de som startet med å ha han med på ulike idretter. Videre nevner han at foreldrene var med på å pushe han til å starte med håndball og uten de hadde han kanskje ikke startet med idretten. Et eksempel kan være at *«Jeg husker at pappa sa at jeg måtte komme meg på fotballtrening så han var en som pusha litt på»* (Informant Anders, 22 år). Her og i de andre intervjuene brukes ordet å «pushe» som menes at foreldrene var med på å introdusere idretten. Samtidig legger alle vekt på at idretten var selvbestemt, med unntak av informant Malin (53 år). Hun sier at valget til hennes datter ikke var selvbestemt og uttrykker at hun selv i stor grad påvirket datterens valg om å delta i en bestemt idrett: *«Hun skal iallfall vite hva hun går glipp av»* (Informant, Malin, 53 år).

5.3.2 Foreldrenes påvirkning av selvbestemmelse

I mange av intervjuene står selvbestemmelsesteorien sterkt. Alle intervjuene med ungdommene viser det at alle fikk lov til å bestemme selv i sin deltakelse ovenfor foreldrene.

«Hvis jeg hadde tatt et valg om at jeg skulle slutte med idrett så kunne jeg gjort det. Det har aldri vært noen tvang om at jeg må holde på med idretten fra mine foreldre. Man føler jo at foreldrene pusher meg men det har aldri vært noe tvang, bare i mer positiv grad.»

(Informant, Alf, 16 år).

Alle foreldrene var med på å introdusere barna til idretter som de selv har bedrevet. Det er kun to av ungdomsinformantene (Trude, 21 år og Lene 23 år) som viser til at foreldrene introduserte de for barneidretten der de blir introdusert for flere ulike typer idretter.

«Det er mest foreldrene som meldte deg inn i barneidrettene slik at man får prøve forskjellige ting. Jo eldre du blir så velger du liksom selv hva slags idrett du føler at du liker best.»

(Informant, Trude, 21 år).

Foreldreinformantene tilrettela for at sitt barn skulle begynne med den idretten de bedrev selv gjennom å kjøpe baller av ulik størrelse og ta de med på ulike arrangementer for å øke interessen.

«Det er ikke noe tvil om at det er en påvirkning av at jeg som far la til rette og ønsket fra da de var små å kunne gi de baller i alle slags størrelse som de kunne sparke og kaste.»

(Informant, Terje, 47 år).

Det var kun informant Ole (16 år) som startet med en idrett som foreldrene ikke hadde holdt på med da de var yngre. Jeg spurte Ole om han følte en selvbestemmelse over idretten og fikk til svar:

«Ja det gjør jeg i stor grad. Fordi det var opp til meg å begynne med både langrenn, håndball og fotball så jeg føler at jeg får bestemme selv og hvis jeg føler for at jeg ikke er helt i form eller noe slikt så får jeg stå over en trening visst det er det.»

(Informant, Ole, 16 år).

En av foreldrene var i intervjuet klar på at hun prøvde på å få sitt barn til å begynne med håndball med bakgrunn i at hun selv holdt på med det. Hun nevnte at hun var med på å tvinge sine barn til å begynne med idretten håndball. Dette kan tolkes som noe uklart ettersom informantene i intervjuet ordla seg på en gøyale måte når det gjaldt å tvinge barnet til å starte med idretten. Hun forklarer etter min oppfattelse at det ikke var et direkte press til at hennes barn til slutt begynte å spille håndball, men en sterk oppfordring der informantene var med på å pushe sitt barn til å begynne. Hun svarte følgende da jeg spurte om hva som gjorde at hennes barn startet med idrett.

«Fordi de slapp ikke unna (Ler)». Neida det er jo på en måte derfor, og de har jo vært med hele tiden slik. Hun har vært med hele veien i hallen. Det var jo litt gøy fordi hun ville jo ikke spille håndball fordi hun spilte fotball. Hun skulle ikke spille håndball bare fordi at jeg likte det og hun likte nå fotball best».

(Informant, Malin, 53 år).

Informant Malin (53, år) nevnte også at terskelen til å være borte fra trening skulle være høy. Hodepine eller lignende sykdommer var som oftest ingen unnskyldning til å ikke dra på trening. Jeg som informant oppfattet svaret fra informantene som at hun tok det på en noe humoristisk måte. Informantene vektla at det er viktig å fullføre sesongen selv om man er lei idretten.

«Vi har vært ganske streng på at når man er på et lag så møter man opp og har du sagt ja til alt så fullføre du. Da har du sagt ja til hele pakken å da nytter det ikke å komme i januar og si at nå er jeg lei, man skal fullføre det».

(Informant, Malin, 53 år).

5.3.3 Wolfenden og Holt engasjement

Mange av foreldreinformantene gir uttrykk for at foreldrene i større grad er involvert i barnas idrettsdeltakelse enn tidligere.

«Foreldrene er mer tilstede nå enn det de var før, det er det ikke noe tvil om».

(Informant, Terje, 47 år).

Informantene trekker fram her at «vi foreldre er ledestjerner for våre barn og deres største rollemodeller» (Informant, Mia, 46 år). I de ulike rollene som foreldrene har, trekker foreldrene fram at de er med på å bidra rundt det å kjøre barna på trening, være med på kamper som reiseledere og trenere og betale nødvendig utstyr. Mange av ungdommene sier at foreldrene kan ha litt ulike roller der den ene er den som er mer støttende og er der dersom man trenger å bli backet opp, mens den andre forelder er gjerne den som kommer med tips om hvordan man skal bli bedre, er på tribunen og gir råd underveis. «Mamma er den pedagogiske og støttende, mens pappa er litt mer konkret på hva man skal endre på og hva man skal bli bedre på» (Informant, Alf, 16 år). Alle ungdomsinformantene føler en trygghet ved å ha foreldrene på tribunen og at foreldrene engasjerer seg rundt deres idrettsdeltakelse.

«Det har mye å si at foreldrene er med på å stille opp å engasjere seg. Greit nok at dem kanskje bare er der, men at dem ikke står og trykker på telefonen osv. Det er ikke alle som er så heldige og har foreldre som på en måte bryr seg så mye».

(Informant, Trude, 21 år).

Informant Lene (23 år) beskriver også sin far som en veileder der han er veldig viktig for henne og det skaper trygghet å ha han tilstede under kamper. Hun sier selv at hun har gått i pausen underveis i kampene for å prate med sin far, for å høre hva han mener om hva hun gjør riktig og galt. Ofte får hun selv da ikke med seg hva treneren sier fordi hun heller ønsker å prate om kampen med sin far.

For meg er det veldig viktig at pappa er på kamp og at han kan si hva han mener jeg burde gjøre. Jeg kan bli veldig usikker hvis han ikke er der».

(Informant, Lene, 23 år).

5.3.4 Helstedt sin inndeling av foreldre engasjement

Slik alle var enige om i intervjuene er det viktig at foreldre engasjerer seg for sine barn i idretten i dag. Alle informantene vil heller at foreldrene skal være overengasjert enn at de ikke bryr seg i det hele tatt. Alle foreldreinformantene opplever imidlertid at det alltid er noen barn som ikke har foreldre som er tilstede verken på dugnad eller på tribunen. De sier at gjennomsnittlig så er foreldrene flinke til å følge opp sine barn.

Det kommer fram få eksempler på de overengasjerte foreldre hos foreldreinformantene og også ungdommene har de samme synspunktene der de opplever at noen foreldre aldri er tilstede, mens andre er godt engasjert og noen få i for stor grad. Når jeg spør de ulike informantene om hva de mener er en mindre god forelder i idretten, svarer informantene her at det viktigste er å vise barnet at de blir sett og at foreldrene engasjerer seg for sitt barn. Her trekkes engasjementet fram for å være på kamper, kjøring, dugnad og det å være en støttende forelder som viktige for at deres barn skal delta i idretten og unngå frafall.

«Hvis du som foreldre ikke stille opp så trur æ at frafallet kommer mye kjappere».

(Informant, Malin, 53 år).

«Det e forferdelig trasig når det er ingen som er interessert i hva du gjør. Du blir ikke sett som barn. Du får ikke oppmerksomhet fra dine viktigste støttespillere som er i livet ditt. For å få selvtillit og for å komme deg opp og fram i samfunnet så er det veldig viktig at foreldrene ser ungene sine og følger de opp på en sunn og fornuftig måte».

(Informant, Mia, 46 år).

Alle ungdomsinformantene opplever sine egne foreldre som moderat engasjerte foreldre som klarer å styre sitt engasjement på en måte de er tilfreds med. Det som nevnes her er blant annet at de ikke føler at foreldrene «henger» over de i idretten hele tiden og at de er der når de trenger det som mest. Informantene ungdomsgruppene beskriver ofte foreldrene som en støttespiller som er viktig og som lar de bestemme selv over sin egen idrett.

To av ungdomsinformantene og to av foreldreinformantene fortalte om det de opplevde som overengasjerte foreldre. De framla disse type foreldrene med et negativt fortegn siden slike overengasjerte sjelden eller aldri vil bidra til god motivasjon i idretten. De beskriver overengasjerte foreldre som at de gjerne kan favorisere sin egen sønn eller datter ovenfor andre spillere, men også favorisere barna sine innad i familien ut fra hvem som har størst talent. Informant Trude opplever denne overengasjerte forelderen som stressende og slitsom å ha rundt seg og sier at hun er glad for at hennes far ikke er slik siden dette hadde slitt på hennes motivasjon for idrettsdeltakelsen. Hun tror også at dette kan forandre motivasjonen til den aktuelle spilleren. Videre sier hun at denne forelderen er tilstede under treningene og er med på å styre andre spillere selv om hun mener at dette er treneren sin jobb. Denne forelderen kan finne på å ringe hjem til treneren for å diskutere taktikk, strategi og treningsøvelser.

«Det er noen på laget som har veeldig overengasjerte foreldre. Jeg hadde blitt stresset og sliten visst min far hadde vært slik. I lengden tror jeg kanskje de spillerne blir sliten av det og at det kan gå utover motivasjonen. De foreldrene er som oftest der hele tiden når vi har trening, og det er både det å ringe trenerne hele tiden og pusher på datteren på treningen».
(Informant, Trude, 21 år).

Videre forteller Informant Trude at hun har opplevd at denne utøveren har hatt perioder der hun har gått lei når laget begynte å tape. Hun forklarer at de andre spillerne i gruppa måtte hjelpe til å få dratt henne i gang igjen og at det kunne bli slitsomt mentalt av å være rundt henne på grunn av all negativiteten.

Der var det sånn at selv om hun er veldig dedikert så kom hun på trening og kom litt seint og sluntret unna oppvarming på grunn av jobb og ... ja de andre måtte dra henne i gang.
(Informant, Trude, 46 år).

Informant Thea (16 år) forteller om episoder til en forelder som er trener for hennes lag. Denne treneren er trener for Thea sitt lag. Thea opplever at hennes trener vil mer enn hennes eget barn vil selv når det gjelder sportslig utvikling. Hun opplever at dette barnet holder på med idretten for at hennes mor ønsker det.

«Datteren har jo fortalt meg ganske mye om at hun ikke vil gjøre det og det, men hun sier at hun må fordi moren hennes har fotball så tett innpå seg så hun vil at dattera skal lykkes og at hun skal nå så langt som mulig».

(Informant, Thea, 16 år).

Informant Mia (46 år) har opplevd at noen foreldre skal oppnå suksess gjennom sitt eget barn og at de legger føringer som ikke barnet selv ønsker. Hun tror at foreldre må ha lik målsetting som barnet dersom engasjementet ikke skal ta overhånd.

«Visst du er veldig overambisiøs så må du jo kanskje ha lik målsetting som ungen din har, det er jo en viktig forutsetning og du vil at ungen din skal komme opp og frem».

(Informant, Mia, 46 år).

5.3.5 Andre grunner

Alle tre foreldreinformanter var enige om at de syns det er bra at deres barn driver med idrett og en av de sier at de er glad for at sitt barn holder seg unna skjermbruk ved å heller bedrive organisert idrett. Informant Terje (47 år) setter også begrensninger for sine barn på antall timer med databruk i uken. Det er heller et ønske fra alle foreldreinformantene at deres barn skal holde på med idrett fordi de ønsker at deres barn skal være sosial på andre måter enn gjennom skjermbruk.

«Ja i dag så er jeg sjeleglad for at guttene mine driver med idrett for nå er det jo det store med skjermbruk».

(Informant, Terje, 47 år).

Informant Mia (46 år) påpeker også viktigheten av å følge opp sitt barn på idrettsarenaen fordi de kan ha fordeler senere i arbeidslivet.

«De foreldrene som følger opp ungene sine på idrettsarenaen de ungene tror jeg har en mye bedre forutsetning til å lykkes videre i livet i jobbsammenheng og det å fungere ut i arbeidslivet».

(Informant, Mia, 46 år).

5.3.6 Foreldrenes påvirkning til ungdommenes holdninger, verdier og læringsklima

Informant Mia (46 år) sier at «vi foreldre vi er ledestjerner for våre barn». Det vi gjør, gjør som oftest også våre barn «det mine foreldre krever av meg det setter jeg som mine verdier på banen og utfor» (Informant, Alf, 16 år). Både ungdom- og foreldreinformantene sier at foreldrene er med på å skape ulike holdninger hos sitt barn og det tar barnet med seg i idrett og på fritiden.

Ting som blir nevnt er spesielt hvordan man behandler andre lagkamerater, ikke kjefte på dommere eller trenere, stille opp for lagkameratene sine og være med på dugnader innad i klubben. Mange av verdiene som fire av informantene har, er også hentet fra foreldrene

«Ja jeg vil si at de fleste verdiene jeg har er etter pappa. Og heldigvis er det sunne verdier som jeg har fått da».

(Informant, Trude, 21 år).

Trude (21, år) mener å ha blitt påvirket av sin far der hun fort kan bli like sur eller irritert dersom en konkurrerer slik faren gjorde. Hun har tatt dette med seg, men hun klarer å begrense seg slik som også faren gjorde. Verdiene ungdomsinformantene besitter, har også en tilknytting til hvilke verdier foreldrene deres gir uttrykk for gjennom ulike aktiviteter og hobbyer.

Informant Anders (22, år) sitt lag har vært mye preget av kjeftbruk. Han merker selv at verdiene han har fra sine foreldre gjør at han prøver å unngå kjeftbruk i motsetning til sine lagkamerater. Hans foreldre har fokusert på at man skal bidra til fellesskapet i en gruppe og at han selv mener han er oppdratt bra av sine foreldre. Beskjeder om å oppføre seg samt klaging på dommere var helt uakseptabelt. Det å backe opp andre lagkamerater var også noe han hadde lært av foreldrene. Han gikk ofte rundt i garderoben og prøvde å dempe kjeftbruken andre medspillere hadde på dommerne.

«Jeg har ofte tenkt at jeg må være en av de som prøver å holde humøret oppe og ikke klage på dommeren å prøve å snakke med de som ofte kjeftet på dommerne. Det trur jeg har mye å si på hvordan mamma og pappa har vært med å oppdra oss».

(Informant, Anders, 21 år).

En av ungdomsinformantene har opplevd at hun selv var temperamentsfull og at dette kunne gå utover hennes lagvenninner dersom de tapte. Hun kunne av å til skylde på de andres prestasjoner framfor å være kritisk til sine egne. Foreldrene hjalp henne deretter å flytte fokuset over på seg selv og egne prestasjoner ved å ta henne med på friidrett.

De tok meg med på friidrett med tanke på at det var kun meg selv jeg kunne skylde på hvis det gikk galt. Det er jeg egentlig veldig glad for. Etter friidretten lærte jeg at man er en del av et lag og det er ikke alle sin skyld hvis det går galt».

(Informant, Lene, 23 år).

Mange av foreldreinformantene vektlegger i sine svar fokuset mot å sette egne mål og utvikling framfor fokuset på resultater. De mener også at det å sette seg mål er noe man kommer lengere med i idretten.

Når det gjelder hvilket fokus vinne eller sette seg mål en bør ha i et lag, tror jeg en på sikt oppnår gode resultater med å sette seg mål, enn å fokusere på å vinne hele tiden».

(Informant, Mia, 46 år).

5.4 Drøfting av foreldrenes betydning av ungdommenes deltakelse i idrett

Foreldrenes betydning for at ungdom startet med idrett

Grunder til at ungdom startet med idrett ser man i svarene fra mine informanter at foreldrene hadde en stor betydning for deltakelsen. Informantenes resultater sier det samme som resultatene i Gilberg & Breivik, (1999) som viser at mange av barna følger sine foreldres fotspor og starter med de samme idrettene som sin mor eller far drev på med. Mange av informantene har blitt tatt med i hallen, sett kamper på tv, vært med på idrettsarrangementer og på den måten blitt presentert for idretten.

Foreldreinformantene og noen av ungdommene mener at foreldrene har et ansvar å introdusere barnet sitt til idretten slik også (Fraser-Thomas et al., 2008) nevner. I forhold til undersøkelsen gjort av Breivik m.fl., (1999), viser det at 38,5 % av de forespurte ga uttrykk for at familien var viktig for at de startet med idrett. I svarene fra informantene er det en klar overvekt av informanter som har blitt introdusert i idretten gjennom sine foreldre, noe som kan vise at foreldrene i dag er mer engasjert i idretten, slik også Stefansen et al., (2016b) viser til. Svarene fra mine informanter viser at foreldrenes støtte til å starte med idrett påvirket deres engasjement i idretten i stor grad slik Nunomura & Oliveira, (2013) konkluderer med.

Foreldreengasjement i idretten

Slik undersøkelsen av Stefansen et al., (2016b) viser til, var den forrige generasjonen med foreldre mindre involvert i idretten til sine barn enn de er i dag. De bidro gjerne med kjøring til trening og kamper som et bidrag og dette var akseptert. Svarene fra mine informanter viser at foreldrene er engasjerte. Wolfenden & Holt, (2005) sin beskrivelse av foreldrene sitt engasjement i dag (logistikkmessig støtte, veiledende støtte og emosjonell støtte) er framtreddende. Informantene gir uttrykk for at foreldrene er dugnadsvillige, deltar som publikum på barnas kamper og bidrar med kjøring til og fra trening og kamper. Noen foreldre er også slik Stefansen et al., (2016a), Hellstedt (1987) sier, med som reiseledere og bidrar som trenere for barna. Tre av ungdomsinformantene hadde foreldre som ga råd om hva de skulle de skulle bli bedre på i sin idrett underveis i kamper og på trening.

Man ser her at dette samsvarer med sine funn Cutietta & Bloom, (1985) som sier at foreldrene kan være med på å gi taktiske, taktiske og fysiske råd i idretten til sine barn.

Noen av informantene har opplevd underengasjerte foreldre, og noen beskriver spesifikt hvordan de opplever en overengasjert forelder i dag. Ut fra Hellstedt (1987) sine kategorier, virker alle ungdommenes foreldre å være moderat engasjerte i idretten.

Min strategiske utvelgelse av informanter kan her ha påvirket nettopp dette i form av at jeg plukket ut informanter som jeg vet kunne være gode intervjuobjekter samtidig som jeg hadde en formening om at disse informantene hadde moderat engasjerte foreldre. Likevel ser vi i opplevelsene fra noen av informantene, at noen foreldre kan oppleves som både under- og overengasjert ut fra det Hellstedt, (1987) sier. Her nevnes overengasjerte foreldre som personer som overgår barnas ønsker i å bli god i idrett. En av de overengasjerte foreldrene, går så langt at personen ofte overtar treninger, overtar trenerrollen og setter et stort press på sitt barn til å prestere i idretten.

Mange informanter opplever underengasjerte foreldre som negativt og årsak til at disse ungdommene slutter eller blir borte. Herav nevnes det fra flere informanter at de synes synd på ungdommene som ikke har foreldre som er tilstede. Dette sier mye om hvor viktig foreldrene er i idretten i dag.

Ut fra ungdomsinformantenes svar til hvilken motivasjon de har til å fortsette med idrett og deres beskrivelser av sine egne foreldres engasjement, er det en grunn til å tro at Hellstedt (1987) sin beskrivelse av moderate engasjerte foreldre kanskje er den riktige veien å gå for at ungdom skal holde på med organisert idrett lengst mulig. Informant Trude (21) nevner foreldre på laget som hun anser som overengasjert og bekrefter i stor grad det Hellstedt (1987) betegner som overengasjerte foreldre, der faren står og dirigerer andre, tar over trenerrollen og er med på å pushe barnet i sin idrett. Informant Thea (16 år) understøtter Hellstedt (1987) og Ryan mfl., (2000) som sier at motivasjonen til en utøver kan dale i intensitet dersom en føler tvang fra foreldrene til å holde på med idretten. Dette kan også sees i lys av Hagger & Chatzisarantis, (2007) som sier at utøvere kan motiveres av ytre motivasjon dersom de føler press fra foreldre eller trenere.

To av foreldreinformantene trekker fram at det er nærmest en plikt som foreldre å følge opp sine barn i idrettskarrieren. Dette understøtter Coakley (2006) som sier at det ligger forventninger til en far å vise fram idretten til sitt barn. I henhold til funnene i oppgaven viser de fleste ungdomsinformantene tegn på å være i størst grad styrt av den indre motivasjonen gjennom å vise høy oppnåelse av autonomi, kompetanse og sosial tilhørighet der foreldrene ikke er med på å styre eller forverre autonome handlinger slik også Deci & Ryan, (2000) sier.

I svarene fra mine informanter ser vi at foreldrenes betydning for idretten er stor og kanskje viktigere enn noen gang tidligere. Det å introdusere sine barn for nye og ulike idretter og aktiviteter viser seg å være viktig og en stor påvirkning til hvordan foreldre former sine barns interesser. To av foreldreinformantene sier også at de får en stor fordel når de skal ut i jobb dersom de har drevet på med idrett og er klar til livets neste utfordring. Stefansen et al., (2016a, s. 169) påpeker at foreldrene ønsker at barna skal ha drive med idrett fordi det er en god forberedelse til de en dag skal ut i arbeid. Foreldrene har dermed et stort ansvar dersom de selv ønsker at deres barn skal drive på med idrett til å kunne være engasjert og ta de med på idrettsarrangement og lignende aktiviteter som bidrar til idrettsdeltakelse.

Det virker som at foreldrenes oppgave i dag ikke lenger bare er det logistikkmessige engasjementet der kjøring og henting, samt kjøpe det nødvendige utstyret er det eneste som kreves. Det emosjonelle engasjementet kanskje like viktig, og i noen av informantenes tilfeller; det Wolfenden & Holt (2005) omtaler som det veiledende og emosjonelle engasjementet, hvor barnet skal føle at det blir sett og at noen bryr seg om idretten deres. Vi ser også en gjenganger i informantenes svar at de som ikke har foreldre som engasjerer seg i deres idrett, ofte har barn som faller fra i tidlig alder slik Hellstedt, (1987) gir uttrykk for.

Selvbestemmelse

Når det gjelder selvbestemmelse over idretten er alle ungdommene klare på at de har fått velge hvordan de styrer idretten sin, men at foreldrene har vært med og pushet på en positiv måte for å oppnå autonom motivasjon slik også Gagne & Deci, (2005) nevner. Fem av seks ungdomsinformanter nevner at de har startet med den samme idretten som sine foreldre en gang gjorde og en av foreldrene nevnte at han kjøpte inn utstyr og baller i alle former for at barna skulle få leke med det. I en ubevisst eller bevisst setting, ser vi at foreldrene ønsker at barna skal holde på med det de holdte på med da de var yngre og at de har en påvirkningskraft gjennom å ta barna med på arrangementer, ta de med på trening og i hallen for å se kamp.

Foreldrene virker å ha en naturlig interesse for en idrett som de selv har bedrevet. Det virker som mange av foreldrene i intervjuene smitter sin interesse for en idrett over på sine barn, noen bevisst og noen kanskje ubevisst? Samtidig vil kanskje også foreldrene føle en trygghet fra en idrett som de selv har kjennskap til ved å velge den samme idretten for sine barn. Kanskje føler de at de kan støtte bedre opp under de tre typer engasjementene som Wolfenden & Holt (2005) nevner: Logistikkmessig støtte, veiledende støtte og emosjonell støtte dersom de er med å velge en idrett de kjenner fra før av.

Sett i lys av dette, hvor selvbestemt er egentlig idretten til informantene? Er den mer slik Gagne & Deci (2005) beskriver som kontrollert motivasjon? Mehus, (2015) tar opp et eksempel der han beskriver noe som dukker opp: *«Et barn starter med organisert idrett fordi mor og far bestemmer at dette er en viktig aktivitet for barnet. Initiativet til å starte med idrett kommer ikke fra barnet selv og er dermed vanskelig å kategoriserer som indre motivert atferd»* (Mehus, 2015, s. 31). Informantene som spiller håndball eller fotball, kan de ha startet med feil idrett? Ville de kanskje hatt en enda større glede med å starte med en annen idrett som for eksempel ishockey dersom de fikk lov å prøve dette? Dette viser hvor stor påvirkning foreldre kan ha for styrelsen av motivasjonen og selvbestemmelsen til sitt barn.

Sæther (2015) nevner videre at dette kan påvirke at ungdom faller fra i idretten dersom idretten er bestemt ut fra foreldrenes idrettsbakgrunn og egen interesse. Det kan i så måte diskuteres opp mot Ryan mfl., (2000) sitt utsagn om at foreldre er med på å mobilisere sine barn til å gjøre kontrollerte handlinger og at motivasjonen deretter kan preges av at én føler tvang til å holde med idrett. For at barnet selv skal få en opplevelse av selvbestemmelse i

idretten, kan barneidretten være første steg til valg av idrett? Barneidretten kan gi kjennskap til ulike organiserte idretter. 93 % av ungdommene har vært innom en eller annen form for organisert idrett ifølge Norges Idrettsforbund, (2016). Bør foreldrene være flinkere til å introdusere andre miljø enn bare idretten til sine barn slik at barna får i større grad en selvbestemmelse over egne interesser? Og er også venner sin betydning i for stor grad en avgjørende faktor for å delta i de samme idrettene som sine venner?

Samtidig må jeg legge til at mine informanter har alle valgt håndball eller fotball som sin idrett, men dette er også sammen med idretten langrenn kanskje de tre største idrettene i Alta. Kulturen for idrett i enhver by og tilretteleggingen av det sosiale vil jeg tro kan ha spilt inn på informantene sitt valg om å begynne med disse idrettene.

Andre påvirkningsårsaker

Alle foreldreinformantene sier at de er glade for at deres barn holder på med idrett og at de ønsker at de skal drive på med noe organisert aktivitet. Mine resultater fra intervjuene virker å være samstemte med Stefansen et al., (2016a) som sier at foreldrene ønsker at ungdommen må holde på med en aktivitet. Av alle informantene virker alle foreldre å være redde for at deres barn skal bruke for mye tid til data og tv-spill siden foreldrene ser verdien i at barna er i aktivitet og sosial gjennom idrettsdeltakelse. I en rapport fra Bakken, (2017) kommer det frem at ungdom som deltar i idrett tilbringer mindre tid foran skjermen enn andre ikke aktive barn.

Slik Steene-Johannessen et al., (2019) viser til, tilfredsstillende kun 58 % av ungdommene anbefalingene om fysisk aktivitet. I svarene fra informantene virker det som at mange foreldre og ungdom vektlegger at idretten gjør at en har noe å gå til og har noe å bruke tiden sin på framfor å drive «dank». En av foreldreinformantene begrenset skjermbruken til sine barn og ville heller at de skulle bruke tiden sin på idrett. Dette samsvarer med svarene fra Stefansen et al., (2016a) sine resultater som sier at foreldre ønsker å unngå inaktivitet blant sine barn, deriblant dataspill. Informant Terje (47 år) trekker også fram i sitt intervju at han har satt begrensninger for dataspill for sine barn og at dette gjør at de kommer seg mer ut for å treffe kompisene og får være en del av det sosiale miljøet.

Foreldrenes påvirkning til ungdommenes holdninger, verdier og læringsklima

Ut ifra figur (1) fra Lawalle & Jowett (2006), kan foreldre gjennom å vise sine verdier, oppførsel og tro være med på å påvirke en utøvers læringsklima og styre de enten mot det oppgaveorienterte eller det egoorienterte klimaet.

Ut fra svarene fra foreldreinformantene, oppfattes det som at mine foreldreinformanter vektlegger et oppgaveorientert syn som det viktigste ovenfor sine barn. Slik Høigaard & Haugeland, (2008) sier vektlegger en oppgaveorientert utøver læring i idretten framfor resultater og bekrefter mitt syn av informantene. De nevner at de heller har fokus på målsettinger og fremgang framfor resultater.

Informantenes opplevelse av hvordan foreldrene er med på å styre verdiene, holdningene, og oppførselen stemmer overens med figur (1) til Lavalley & Jowett (2007). Denne figuren viser at foreldrene påvirker sine barn til å være egoorientert eller oppgaveorientert gjennom holdningene, oppførselen og verdiene de verdsetter. På denne måten kan de også være med på å prege synet til sitt barn om hva som verdsettes i idretten. Er det viktigste for foreldrene for eksempel å vinne? Er det viktigste å være best? Eller overfører de verdiene om å ha det gøy med idretten som det viktigste?

Informant Lene (23 år) sitt utsagn om at foreldrene tok henne med på friidretten for å vise at det ikke er alle de andre sin skyld dersom man taper, viser hvordan foreldrene kan være med på å påvirke læringsklimaet gjennom sine holdninger og verdier slik også Lavalley & Jowett (2007) påpeker. Fra å være selvrettet og skylde på andre, til å få andre perspektiver som at man skal behandle lagkameratene med respekt og at man er delaktig som lagspiller i både seier og tap er viktige faktorer. Det viser at foreldrene påvirker og handler i ulike situasjoner og er med på å påvirke sitt barn til å være oppgave- eller egoorientert slik Høigaard & Haugeland, (2008); Lavalley & Jowett, (2007) også nevner.

I informant Anders (22 år) sitt intervju ser man at fokuset til foreldrene har vært på å ikke kjeffe på dommere, være positive i uttalelser og være opptatt av hvordan man skal være mot med- og motspillere. Dette har gjort at informant Anders har fått et annerledes syn på lagidrett. Her igjen ser vi at foreldrenes rolle kan som Nicholls, referert i Lavalley & Jowett, (2007, s. 132) sier påvirke et læringsklima og om hvordan utviklingsforskjellene som er

etablert i barndommen har å si for utfallet i ulike handlinger. Dette understøtter også Lavallo & Jowett, (2007) som sier at flere studier viser en voksende mengde med undersøkelser der læringsklimaer er skapt av signifikante andre slik som foreldre, trenere, lærere. Dersom foreldrene ikke tar tak, hvem skal da justere holdningene og verdiene til idrettsutøvere slik at de lærer seg å behandle sine med- og motspillere med respekt?

6 Oppsummering

Resultater fra intervjuene viser at informantene og spesielt ungdomsinformantene opplever at grunner til å delta i idrett er basert på flere faktorer. For det første ser vi at det sosiale i og rundt idretten spiller en vesentlig rolle for motivasjonen til å bedrive idrett og for noen er det sosiale det viktigste. Mange av informantene startet også med idrett på grunn av venner og foreldre.

Det andre som alle informantene er enige om er at mestringsfølelsen er noe man må oppleve for å ha motivasjon til å delta. Noen føler mestring gjennom å mestre nye ferdigheter og noen opplever også at resultatene påvirker mestringsfølelsen. Dersom man ikke mestrer/lykkes i noen ting, kan frafallet komme raskere, eller at de tar seg en pause oftere fra trening og kamp. Konkurransen er også en faktor som oppleves å være viktig for informantene for å delta i idrett. Gjennom svarene fra intervjuene ser vi at noen mener at sosial status har en betydning for motivasjonen til idrettsdeltakelse. En av informantene ble motivert for å opprettholde sin status, og noen av informantene oppgir at de ønsker å være i det samme sosiale miljøet som personer med høy sosial status. De fleste av ungdomsinformantene opplever å være oppgaveorienterte utøvere. De vektlegger læring i idretten framfor å fokusere på resultatene. Kun en av informantene sa at resultatene var viktige for han og lagkameratene. Dette kan tyde på at motivasjonen til å bedrive idrett for ungdom kan bli påvirket av hverandre i et læringsklima. Dersom utøvere i et lag har fokus på resultater framfor mestring kan dette se ut til og smitte over på de andre lagkameratene.

Alle informantene har en sterk tilknytning til indre motivasjon gjennom å oppleve høy grad av autonomi, sosial tilhørighet og kompetanse og som er ifølge teorien de tre viktigste psykologiske grunnene for idrettsdeltakelsen. Den ene informanten viser derimot klare tegn på at resultater er noe som betyr noe og at han opplever mestring gjennom å få gode resultater. Helsegevinsten ved å delta i idrett oppgir noen informanter som viktige og at idretten fører til at man har noe forpliktende å gå til i hverdagen framfor å være inaktiv. Mange av informantene ønsker også å drive på med idrett fordi de ønsker å unngå inaktivitet. Ungdomsinformantene forbinder inaktivitet med tv-spill og lignende.

Min studie som er basert på kvalitativ forskning er ikke ute etter å gi noen konklusjoner. Likevel ser man ut fra forskningen at foreldrene spiller en betydelig rolle for idrettsdeltakelsen i dag kontra tidligere da foreldrene var mer engasjert i kun det logistikkmessige som kjøring til kamper og betaling av utstyr. I dag er foreldrene også involvert i det mer emosjonelle der mange bidrar til å støtte oppunder deres barn, være en samtalepartner, bidra som supporter på tribunen og være med som reiseledere/lagledere. I tillegg sier noen av ungdomsinformantene at foreldrene bidrar til veiledende støtte i form av blant annet taktiske råd.

Basert på intervjuene kan ungdom falle tidligere fra idretten dersom foreldrene er underengasjerte. De fleste foreldre i dag virker å være moderat engasjerte i idretten for sine barn. Likevel ser vi eksempler på at noen selv i dag ikke er engasjert i aktiviteter knyttet til sitt barns idrett. Man ser også eksempler i intervjuene på overengasjerte foreldrene som kan ha store forventninger til sitt eget barn enn barnene har til seg selv. Dette kan igjen føre til at barna opplever et press for å delta i idrett. Ut fra problemstillingene kan vi også stille spørsmålet med selvbestemmelse i idretten. Alle foreldreinformantene og ungdommene sier at de ble introdusert til idretten gjennom foreldrene der foreldrene introduserte de til idrett som de selv dreiv på med som ung. Foreldrene er i stor grad med på å legge føringer til hvilken idrett ungdommen skal holde på med. Sist men ikke minst ser det ut til at foreldrene kan være med på å skape et læringsklima for sine barn. De legger føringer for sine barn mellom å være ego- eller oppgaveorienterte utøvere gjennom holdninger og verdier. Av eksempler som kommer fram, er det å kjefte på dommere og behandling av lagkamerater noe foreldrene vektlegger.

6.1 Kritisk vurdering av forskningsprosessen

Under hele prosessen med masteroppgaven er det styrker og svakheter med prosjektet som jeg som forsker må være bevisst på og gjøre rede for. Dette gjelder særlig både metoden som er brukt til å få svar på oppgaven, min forforståelse av temaet, hvordan jeg har analysert mine data, og om informantene er representativ for populasjonen som er gitt. Også hvordan jeg går fram for å finne svar på mine problemstillinger er viktig å redegjøre for.

I resultat og drøftingsdelen i min oppgave valgte jeg å slå sammen problemstilling nummer to og tre og presentere disse i sammenheng. Jeg ønsket som jeg nevnte tidligere i teksten å presentere et helhetsbilde av foreldrenes og ungdommenes syn på hva foreldrene betyr for sine barns idrettsdeltakelse. En annen måte jeg kunne ha gjort dette på var å framstille disse to problemstillingene opp mot hverandre og se ulikhetene som kom fram i svarene til ungdommene og foreldrene. Ved en slik tilnærming kunne jeg nok ha fått fram andre svar og perspektiver enn det jeg gjør ved å sammenfatte problemstillingene som en helhet. Jeg har imidlertid i denne oppgaven valgt å ikke sette ungdommenes og foreldrenes svar direkte opp mot hverandre.

Når det kommer til mitt strategiske utvalg av de ni utplukkede informantene vil ikke dette sett ut fra en kvalitativ oppgave være mulig å generalisere mine funn. Ut fra populasjonen og kultur vil jeg også tro at det her kan være variasjoner i svar fra Alta i Finnmark, til en mye større populasjon i Oslo. Klubber rundt om i Alta har mange medlemmer innenfor fotball og håndball og ski. I Oslo derimot har ungdom kanskje større og mer bredde i valgmuligheter til å delta i ulike organiserte lagidretter. Man skal derfor ikke se bort fra at ulike type idretter og kultur i denne sammenhengen kan gi andre utslag i svarene etter geografisk.

En forskers forforståelse kan gjøre at man kan ha feil oppfatning av et tema og dersom man ikke får bekreftelse på sin forforståelse eller at noe ikke stemmer overens med det man tror, kan det få innvirkning på forskerens resultater og validitet (Nilssen, 2012).

Jeg brukte metoden dybdeintervju som kjennetegnes ved en fri og uformell samtale basert på spørsmål i intervjuguiden. For at forskeren skal bli trygg på rollen, trengs det ifølge Tjora (2012) noen intervju før forskeren kan utvikle en større forståelse og frihet i intervjusettingen og vil ut fra det få intervjuguiden «under huden». Denne metoden gjør at den frie samtalen blir sterkere og forskeren klarer å skape en god flyt, engasjere seg og frigjøre seg fra

intervjuguidens spørsmål (Tjora, 2012). Jeg prøvde å være bevisst som forsker på at spørsmålene jeg stilte i intervjuene, ikke bare var basert på min forforståelse av temaet for å unngå at resultatene i oppgaven blir preget.

Ved å gjøre pilotstudier før mine tellende intervju, fikk jeg noen svar på at min forforståelse hadde styrt meg til å tro at enkelte temaer var mer interessante i problemstillingene mine enn det de egentlig var. Jeg fikk etter disse pilotstudiene endret på noen av spørsmålene slik at forforståelsen ikke tok overhånd. En kan også stille seg kritisk til hvordan min forforståelse har noe å si ut ifra den hermeneutiske tolkning av svarene som informantene gir. Er jeg for bastant i mine svar og kan det være andre synspunkt som ikke jeg har fått avdekket. Man må også stille seg spørsmål som om det er en grunn til å tro at mine oppfølgingsspørsmål baserer seg i for stor grad på min forforståelse av temaet.

Utfordringene med tolkning av ansiktsbevegelser, pauser, latter og nøling på spørsmålene ble en utfordring som kom opp underveis i intervjuene og som jeg stilte meg kritisk til om validiteten i svarene var gode nok til at enkelte utsagn kunne brukes. Disse tingene ble skrevet ned underveis i intervjuet og vurdert om svarene som informanten ga var gode nok til å kunne gi svar på spørsmålene.

7 Veien videre

Det er gjort mange studier som viser hvorfor ungdom slutter med idrett i dag. Derfor er det interessant å snu på det hele og se på hva det er som gjør at ungdom holder på med idrett.

Lagidrett ser ut til å være en arena der det sosiale er viktig for idrettsdeltakelsen. Derfor bør/kan det skapes en plattform i ethvert lag der alle trives og har det gøy sammen.

Ungdommens jag etter å skaffe seg sosial status virker også å ha en viss form for innvirkning på idrettsdeltakelsen. Noen utøvere ser vi kan være mer opptatt av den sosiale statusen enn faktisk det å spille for å ha det gøy. Det å dempe viktigheten av den sosiale statusen kan virke å være smart. Derfor bør en se på hva er det som lager arenaer for den sosiale statusen. Først og fremst kan avisoverskrifter bidra til at enkeltutøvere legger fokus på å havne i avis og skaffe seg oppmerksomhet som det viktigste, noe som videre kan skape misunnelse og bidra til konflikter innad i et lag.

Mestringsfølelsen fremheves også gjentatte ganger som en viktig faktor for idrettsdeltakelsen.

Er vi flinke nok som trenere og foreldre å hele tiden utfordre ungdommene med nye ferdigheter som de kan mestre. Alle informantene i min undersøkelse sier at opplevelse av mestring foregår gjennom konkurranser. I konkurranse ligger derimot ikke viktigheten alltid i det å vinne, men det å føle at man får noe til. Og da kan man spørre: Når er det du føler mestring i lagidrett? Er det når du spiller kamper mot noen som er vesentlig dårligere enn deg selv? Får du mestring av å møte gode utøvere som er bedre enn deg selv? I min forståelse av dette vil det være lurt å møte motstandere som gir deg utfordringer, men samtidig også mestringsfølelser. I Norge er det en pågående debatt om å toppe lag. Topping av lag er noe som bør debatteres mer om i idretts Norge og samtidig skape større betingelser og retningslinjer for dersom vi ønsker at flest mulig skal føle mestring.

I mine resultater kan det trekkes ut noen punkt som kan skape tanker hos både foreldre og trenere om hvordan de opptrer og bidrar til ungdommens idrettsdeltakelse og hvordan ungdom selv tenker dersom de ønsker å holde på med idretten lengst mulig.

Gjennom alle svar ser vi hvor mye foreldrenes betydning har å si for at barnet startet med idretten sin. Dersom foreldrene ønsker at barna skal starte med idrett, bør foreldrene være den sterkeste pådriveren til at de ønsker å introdusere sine barn for idretten. Samtidig bør det nevnes at en selv bestemmer om man ønsker å starte med idretten eller ikke ettersom selvbestemmelse og det å ta egne valg er viktige for å oppnå indre motivasjon. Derfor er jeg svært glad for at foreldre har mulighet til å introdusere barna for barneidretten der de får lov til å prøve ut mange forskjellige idretter og deretter gjøre sine egne veivalg ut fra det de liker best å holde på med. Man kommer heller ikke unna resultatene som viser at læringsklimaet kan skapes av foreldre gjennom holdninger og verdier som de har. Informantene viser klart at holdningene og verdiene er skapt mye gjennom foreldrene og derfor bør også foreldrene legge fokus på hva som skal vektlegges av holdninger og verdier. Vektlegger foreldre at resultater er viktige, blir også barna påvirket og tar resultatjaget med seg inn i idretten. Det virker som at en del foreldre ikke vet hva som er beste veien å gå dersom de ønsker at sitt barn skal delta i idretten lengst mulig. Vil det derfor være lurt å foreslå kursing for foreldre på disse områdene?

Det finnes mange forskningsspørsmål å avdekke videre. Jeg avgrenset min oppgave til at fokuset er på lagidrett og ikke individuell idrett. Ut fra svarene som kom fram gjennom arbeidet i oppgaven ser man at det sosiale er svært viktig for å bedrive idrett. I en individuell idrett er det mer opp til deg selv som utøver og du er i stor grad overlatt til deg selv. En videre oppgave vil være å avdekke grunner til hvorfor ungdom deltar i individuell idrett for å sammenligne grunner til idrettsdeltakelse for ungdom.

Referanser

- Bakken, A. (2017). *Ungdata 2017, Nasjonale resultater*. Høgskolen i Oslo og Akershus: Velferdsforskningsinstituttet. Hentet fra <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2017/Ungdata-2017>
- Baumrind, D. (1991). *Effective parenting during the adolescent transition* (Family Transitions). Hillsdale, New Jersey.
- Berg, B. L. (2009). *Qualitative research methods for the social sciences* (7. utg.). Boston: Allyn & Bacon.
- Berger, P. & Luckmann, T. (2016). The social construction of reality. I W. Longhofer & D. Winchester (Red.), *Social theory re-wired: New connections to classical and contemporary perspectives* (2. utg., s. 110-122). New York: Routledge.
- Coakley, J. (2006). The Good Father: Parental Expectations and Youth Sports. *Leisure Studies*, 25(2), 153-163. <https://doi.org/10.1080/02614360500467735>
- Cutieta, R. A. & Bloom, B. S. (1985). Developing Talent in Young People. *Music Educators Journal*, 72(1), 58. <https://doi.org/10.2307/3396580>
- Dalen, M. (2004). *Intervju som forskningsmetode: En kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlag.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlag.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior* (Perspectives in social psychology). New York: Plenum.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2002). *Handbook of self-determination research*. Rochester, N.Y: University of Rochester Press.
- Fog, J. (1994). *Med samtalen som utgangspunkt: Det kvalitative forskningsinterview*. København: Akademisk Forlag.
- Fraser-Thomas, J., Côté, J. & Deakin, J. (2008). Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport. *Psychology of Sport & Exercise*, 9(5), 645-662. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2007.08.003>
- Fredheim, G. O. (2016, 1. mars). Utfordringer knyttet til idrettsarrangement utenfor den organiserte idretten. Hentet fra:

- <https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/arkiv/utfordringer-knyttet-til-idrettsarrangement-utenfor-den-organiserte-idretten/>
- Gagne, M. & Deci, E. (2005). Self-determination theory and work motivation. *Journal of Organizational Behavior*, 26 (4), 331-362. <https://doi.org/10.1002/job.322>
- Gilberg, R. & Breivik, G. (1999). *Hvorfor ble de beste best? Barndom, oppvekst og idrettslig utvikling hos 18 av Norges mestvinnende idrettsutøvere* (Skrifter i utvalg NIH, bd. 15). Oslo: Norges idrettshøgskole.
- Hagger, M. & Chatzisarantis, N. (2007). *Intrinsic motivation and self-determination in exercise and sport*. Champaign, Ill: Human Kinetics.
- Hellstedt, J., C. (1987). The coach-parent-athlete relationship. *The Sport Psychologist*, 1, 151-160.
- Hvid Larsen, C. (2011). *Talentudviklingssamtaler: Udvikling af mentale færdigheder i sport*. Odense: Syddansk Universitetsforlaget.
- Høigaard, R. & Haugeland, R. (2008). *Gruppedynamikk i idrett*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Jacobsen, D. I. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (2. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Krumsvik, R. J. (2014). *Forskningsdesign og kvalitativ metode: Ei innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Lavallee, D. & Jowett, S. (2007). *Social psychology in sport*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Light, R., Harvey, S. & Memmert, D. (2013). Why children join and stay in sports clubs: Case studies in Australian, French and German swimming clubs. *Sport, Education and Society*, 18(4), 550-566. <https://doi.org/10.1080/13573322.2011.594431>
- Lindseth, A. & Norberg, A. (2004). A phenomenological hermeneutical method for researching lived experience. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 18(2), 145-153. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2004.00258.x>
- Lund, T., Fønnebø, B. & Haugen, R. (2006). *Forskningsprosessen*. Oslo: Unipub.
- Laake, P., Olsen, B. R. & Benestad, H. B. (2008). *Forskning i medisin og biofag* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

- Macphail, A. & Kirk, D. (2006). Young People's Socialisation into Sport: Experiencing the Specialising Phase. *Leisure Studies*, 25(1), 57-74.
<https://doi.org/10.1080/02614360500116290>
- Macphail, A., Kirk, D. & Eley, D. (2003). Listening to Young People's Voices: Youth Sports Leaders' Advice on Facilitating Participation in Sport. *European Physical Education Review*, 9(1), 57-73. <https://doi.org/10.1177/1356336X03009001180>
- Malterud, K. (2003). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning: En innføring* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Mehus, I. (2015). Motivasjon ... til hva? I S. A. Sæther (Red.), *Trenerroller* (s. 27-43). Bergen: Fagbokforlaget.
- Nilssen, V. L. (2012). *Analyse i kvalitative studier: Den skrivende forskeren*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Norges Idrettsforbund. (2016). *Nøkkeltall- Rapport 2016*. Hentet fra <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/e7edfa47f77e457abf83827d39c3e1d8/nokkeltallsrapport-2016.pdf>
- Norges Idrettsforbund. (u.å.). Ungdomsidrett: Hva, hvorfor og hvordan. Hentet 22. februar 2019 fra: <https://www.idrettsforbundet.no/tema/ungdomsidrett/>
- Norges idrettshøgskole. (2017). *Idrettens sosiale posisjon i ungdomstiden*. Hentet fra: <http://www.ungdata.no/Nyheter/Ungdom-og-idrett-i-Norge/Kort-oppsummert.-Ungdom-og-idrett-i-Norge.-2017-pdf>.
- Nunomura, M. & Oliveira, M. S. (2013). Parents' support in the sports career of young gymnasts. *Science of Gymnastics Journal*, 5(1), 5-18.
- Olsson, H. & Sörensen, S. (2003). *Forskningsprosessen: Kvalitative og kvantitative perspektiver*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Olsson, H., Sörensen, S. & Bureid, G. (2003). *Forskningsprosessen: Kvalitative og kvantitative perspektiver*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Olympiatoppen. (u.å.). Hvordan være en god idrettsforelder. Hentet 22 februar fra: <https://www.olympiatoppen.no/fagomraader/ungeutovere/fagstoff/media41142.media>
- Ommundsen, Y. (2015). Psykologisk læringsklima i kroppsøving og idrett: Betydning for barns og unges læring, trivsel og motivasjon. I H. Sigmundsson & J. E. Ingebrigtsen (Red.), *Idrettspedagogikk* (2.utg., s. 47-61). Oslo: Universitetsforlag., cop. 2015.
- Ommundsen, Y., Roberts, G. C., Lemyre, P. N. & Treasure, D. (2003). Perceived motivational climate in male youth soccer: relations to social-moral functioning,

- sportspersonship and team norm perceptions. *Psychology of Sport & Exercise*, 4(4), 397-413. [https://doi.org/10.1016/S1469-0292\(02\)00038-9](https://doi.org/10.1016/S1469-0292(02)00038-9)
- Pensgård, A. M., Keeping, D. & Hollingen, E. (2006). *Idrettens mentale treningslære* (2. utg.). Oslo: Gyldendal undervisning.
- Pensgård, A. M., Riise, A. J. & Stensbøl, B. (2013). *Norske vinnerkaller: Veien til mental styrke og gode prestasjoner*. Oslo: Cappelen Damm.
- Ringdal, K. (2007). *Enhet og mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Ryan, R. M., Deci, E. L., Fowler, R. D., Seligman, M. E. P. & Csikszentmihalyi, M. (2000). Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Seippel, Ø., Strandbu, Å. & Sletten, M. A. (2011). *Ungdom og trening: Endring over tid og sosiale skillelinjer* (NOVA-rapport 3/11). Hentet fra http://www.hioa.no/content/download/45959/677169/file/4536_1.pdf
- Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S. (2013). *Skolen som læringsarena: Selvoppfatning, motivasjon og læring* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Smoll, F., Cumming, S. & Smith, R. (2011). Enhancing Coach-Parent Relationships in Youth Sports: Increasing Harmony and Minimizing Hassle. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 6(1), 13-26. <https://doi.org/10.1260/1747-9541.6.1.13>
- Steene-Johannessen, J., Anderssen, S. A., Bratteteig, M., Dalhaug, E. M., Andersen, I. D., Andersen, O. K., . . . Dalene, K. E. (2019). *Nasjonalt overvåkingssystem for fysisk aktivitet og fysisk form: Kartlegging av fysisk aktivitet, sedatid og fysisk form blant barn og unge 2018 (ungKan3)*. Hentet fra: https://www.fhi.no/globalassets/bilder/rapporter-og-trykksaker/2019/ungkan3_rapport_final_27.02.19.pdf
- Stefansen, K., Smette, I. & Strandbu, Å. (2016a). «De må drive med noe»: Idrettens mening i ungdomstida, fra foreldres perspektiv. I Ø. Seippel, M.-K. Sisjord & Å. Strandbu (Red.), *Ungdom og idrett* (s. 154-172). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Stefansen, K., Smette, I. & Strandbu, Å. (2016b). Understanding the increase in parents' involvement in organized youth sports. *Sport, Education and Society*, 23(2), 162-172. <https://doi.org/10.1080/13573322.2016.1150834>

- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Theidin Jakobsson, B. (2014). What makes teenagers continue? A salutogenic approach to understanding youth participation in Swedish club sports. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 19(3), 239-252. <https://doi.org/10.1080/17408989.2012.754003>
- Tjora, A. H. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- White, S. A. (1996). Goal orientation and perceptions of the motivational climate initiated by parents. *Pediatric Exercise Science*, 8(2), 122-129. <https://doi.org/10.1123/pes.8.2.122>
- Wolfenden, L. E. & Holt, N. L. (2005). Talent Development in Elite Junior Tennis: Perceptions of Players, Parents, and Coaches. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(2), 108-126. <https://doi.org/10.1080/10413200590932416>
- Wuerth, S., Lee, M. J. & Alfermann, D. (2004). Parental involvement and athletes' career in youth sport. *Psychology of Sport & Exercise*, 5(1), 21-33. [https://doi.org/10.1016/S1469-0292\(02\)00047-X](https://doi.org/10.1016/S1469-0292(02)00047-X)

Vedlegg

Vedlegg 1: Godkjenning av prosjektet fra NSD

Vedlegg 2: Intervjuguide foreldre

Vedlegg 3: Intervjuguide ungdom i alderen 16-25 år

Vedlegg 4: Informasjonsskriv og forespørsel til deltakelse i intervju

Vedlegg 1:

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

En kvalitativ studie av ungdommers grunner for deltakelse i idrett og familiens betydning for idrettsdeltakelse

Referansenummer

857796

Registrert

07.11.2018 av Vebjørn Slettli - vsl004@post.uit.no

Behandlingsansvarlig institusjon

UiT Norges arktiske universitet / Det helsevitenskapelige fakultet / Idrettshøgskolen

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Boye Welde, boye.welde@uit.no, tlf: 99357696

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Vebjørn Slettli, vebjorn_slettli@hotmail.com, tlf: 47848920

Prosjektperiode

01.12.2018 - 31.12.2019

Status

21.01.2019 - Vurdert

Vurdering (1)

21.01.2019 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet

med vedlegg 21.1.2019. Behandlingen kan starte.

MELD ENDRINGER

Dersom behandlingen av personopplysninger endrer seg, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. På våre nettsider informerer vi om hvilke endringer som må meldes. Vent på svar før endringer gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2019.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

Det vil i tillegg kunne fremkomme enkelte opplysninger om tredjepersoner ved at det registreres opplysninger som familiemedlemmers (søsken/foreldre) idrettsdeltakelse, utdanningsnivå og boforhold. Opplysningene vil være av lite omfang og ikke sensitive, og behandlingen er nødvendig for å oppnå prosjektets vitenskapelige formål. Vi vurderer at samfunnets interesse i at behandlingen finner sted klart overstiger ulempen for den enkelte.

Vår vurdering er at behandlingen oppfyller vilkåret om vitenskapelig forskning, jf. personopplysningsloven § 8, og dermed utfører en oppgave i allmenhetens interesse. Lovlig grunnlag for behandlingen vil være utførelse av en oppgave i allmenhetens interesse, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav e, jf. art. 6 nr. 3, jf. personopplysningsloven § 8.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Når det gjelder tredjepersoner, vurderer vi at det kan unntas fra retten til informasjon jf. personvernforordningen 14 nr. 5 bokstav b, ettersom det vil kreve en uforholdsmessig stor innsats sett opp

mot nytten de registrerte vil ha av å informeres. Det bemerkes at tredjepersonene fortsatt har øvrige rettigheter, det vil si rett til innsyn (art. 15) retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19) og protest (art. 21). Rettighetene etter art. 15–21 gjelder så lenge den registrerte er mulig å identifisere i datamaterialet.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Lasse Raa
Tlf. personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 2

Intervjuguide for foreldre

Innledende spørsmål

1. Alder
2. Din idrettsbakgrunn
3. Hva gjorde at du som foreldre begynte med idrett?
4. Hva gjorde at ditt barn begynte med idrett?

Foreldrenes rolle i ungdommens idrettsdeltakelse

1. Kan du beskrive hvordan du oppfatter foreldrene sitt bidrag og engasjement til ungdommens deltagelse i idrett?
2. Hva gir idretten deg som foreldre ovenfor ditt barn?
3. Gir det deg glede eller er det viktigste at ditt barn skal ha glede av idretten?
4. I hvor stor grad mener du at ditt engasjement er viktig for at ditt barn er med på å drive organisert idrett?
5. Hvordan engasjerer du deg i din ungdom sin idrett?
6. Hvilke negative og positive resultater kan du få med overambisiøse foreldre og slik du ser det?
  - Underengasjerte?
  - Moderat engasjerte?
7. Hvordan anser du generelt foreldrebidraget og engasjementet i dag i idretten?
8. Hvordan påvirker ditt engasjement ditt barn sin motivasjonen tror du?
9. Hva gjør at barnet velger akkurat sin idrett? Har det noe med deg som foreldre å gjøre?
10. Hva mener du bør være drivkraften til utøverne?
11. Hvilke holdninger og verdier ønsker du å formidle til ditt barn?
12. Hvordan vektlegger du resultater versus mestringsfølelse til ditt barn? Og hva er mest motiverende for barnet ditt?
13. Hvordan tilskuer er du?
14. Opplever du at barnet får velge selv å delta idretten?
15. Hvor viktig for deg er det at dine barn er i aktivitet?
16. Hva tror du er årsakene til at ungdom slutter med idretten?
17. I hvilket motivasjonsklima vil barnet ditt trives best under lagidrett?
18. Hva er viktige kriterier for at ditt barn skal ha suksess i idretten?
19. Hvordan oppfatter du trenerrollen sammenlignet med foreldrerollen?

Avsluttende spørsmål:

1. Er det andre forhold rundt ditt barns og foreldres idrettsdeltakelse du vil si noe om?

Eventuelle tilleggsspørsmål i begge intervjuene: Kan du forklare nærmere? Kan du utdype hva du mener med..., Har du andre synspunkter på temaet? Har jeg forstått deg riktig... Har du noen eksempler

Vedlegg 3:

Intervjuguide ungdommer og unge voksne i alderen 16-25 år:

Innledningsspørsmål

5. Kjønn
6. Alder
7. Hvor lenge har du drevet med organisert idrett
8. Hvor mange søsken har du? Alder?

Bakgrunn til idrettsdeltakelse

1. Hvorfor startet du med idrett?
2. Forklar hvorfor du driver med organisert idrett
3. Kan du beskrive de ulikes betydning for din idrettsdeltakelse?
4. Kan du forklare nærmere det å mestre noe har å si for deg?
5. Hva har det å vinne å si for din idrettsdeltakelse?
6. I hvor stor grad er kamper og konkurranse viktig for din deltakelse i idrett?
7. Hva motiverer deg til idrettsdeltakelse?
8. Kan du beskrive hvilke verdier, holdninger og oppførsel er med å påvirke deg og din idrett?
9. Hvordan har klimaet i laget vært med på å påvirke din motivasjon til å delta i idrett?

Venners betydning for idrettsdeltakelsen

1. Hvor mye betyr det sosiale miljøet for din idrettsdeltakelse?
2. Kan du beskrive klimaet innad i laget ditt?

Foreldrenes betydning for idrettsdeltakelsen

1. Hvilken idrettsbakgrunn har dine foreldre?
2. Hvordan er engasjementet til dine foreldre i idretten?
3. Hva vektlegger dine foreldre til deg når de snakker om prestasjoner og utvikling?
4. Hvordan er de med på å styre din motivasjon?
5. Hvordan er foreldrene dine sine holdninger og verdier til din idrett? Hvordan påvirker det deg?
6. Hva betyr foreldrene for din idrettsdeltakelse?
7. Kan du beskrive en du anser som overengasjert foreldre?
  - Underengasjert
  - Moderat engasjert
8. Hva synes foreldrene om at du holder på med fotball/håndball etc.
9. Hvilke forventinger føler du foreldrene har til deg?
10. Føler du at foreldrene gir deg valg og muligheter til å bestemme i idretten din?

Avsluttende spørsmål

1. Hvordan er motivasjonen din nå for å fortsette med organisert idrett?
2. Hva skal til for å fortsette med organisert idrett?
3. Hvordan ser du for deg framtida din rundt idretten?

4. Er det andre forhold rundt din idrettsdeltakelse du vil si noe om?

Vedlegg 4

Vil du delta i forskningsprosjektet?

En kvalitativ studie av ungdommers grunner for deltagelse i idrett og familiens betydning for idrettsdeltakelse

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å bidra til økt forståelse for hvorfor ungdom driver med organisert idrett og hvilken betydning foreldrene har for idrettsdeltakelsen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltagelse vil innebære for deg.

Formål

Norges Idrettsforbund har som mål «*flest mulig, lengst mulig*». Formålet med denne studien er å bidra til økt forståelse for hvorfor ungdom driver med organisert idrett og hvilken betydning foreldrene har for idrettsdeltakelsen, og derigjennom få kunnskap som kan bidra til at flere ungdommer ønsker å fortsette med idrett. Gjennom intervju søkes følgende problemstilling besvart:

Hvilke grunner har ungdom for å delta i organisert idrett og hvilken betydning har familien for idrettsdeltakelsen?

Oppgaven er en mastergradsavhandling i idrettsvitenskap og ansvarlig for forskningsprosjektet er UIT- Norges arktiske universitet. Veileder for prosjektet er førsteamanuensis Boye Welde.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om delta i denne undersøkelsen fordi du enten er ungdom i alderen 16 år som driver med organisert idrett, er voksen og fortsatt driver med idrett eller er trener med lang erfaring fra ungdomsidretten. Skrivet sendes ut til de tre ulike gruppene av informanter, som

nevnt over. Tilsammen er det syv informanter (tre ungdommer 16 år, tre personer i en alder av 25 år, en utvalgt trener).

Tre ungdommer på G 16 og J 16 lag i fotball og håndball og tre spillere fra senior er ønsket til å delta. Den utvalgte treneren forespørres med bakgrunn til kjennskap om dennes lange erfaring fra ungdomsidretten.

Hva innebærer det for deg å delta?

«Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar på et intervju. Varigheten på intervjuet er 35-45 minutter. På intervjuet vil du få spørsmål om hvorfor du driver med organisert idrett, foreldre og familiens betydning for din idrettsdeltakelse og bakgrunnen for hvorfor du startet med organisert idrett. Intervju med trener vil ha spørsmål knyttet til dennes erfaring om hvorfor ungdom driver med idrett og hvordan foreldrene er med å påvirke idrettsdeltakelsen.

Intervjuet blir tatt opp med lydopptaker i tillegg til at det gjøres skriftlige notater. I etterkant av intervjuet vil du bli forelagt en utskrift av intervjuet der du bekrefter at avskriften er riktig, eventuelt om du ønsker å korrigere noe. Foreldrene til ungdommene kan få se intervjuguiden på forhånd ved å ta kontakt med masterstudent Vebjørn Slettli.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Masterstudent og veileder vil ha tilgang til de opplysningene som samles under intervjuene. Navn og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i denne masteroppgaven og eventuelt senere publikasjoner.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 31.12.2019. Personopplysninger og opptak vil ved prosjektslutt slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra UIT- Norges Arktiske Universitet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- UIT-Norges Arktiske Universitet- ved prosjektansvarlig Boye Welde (tlf: 99357696, boye.welde@uit.no)
- Masterstudent Vebjørn Slettli (tlf: 47848920, vebjorn_slettli@hotmail.com)
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Boye Welde- Førsteamanuensis

Masterstudent

Vebjørn Slettli

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «En kvalitativ studie av ungdommers grunner for deltakelse i idrett og familiens betydning for idrettsdeltakelse» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
-

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 31 desember 2019

(Signert av prosjektdeltaker, dato)